

Odločno zavračamo neutemeljene in neresnične trditve zunanjega ministra Pahra

Avstrijski zunanji minister dr. Pahr je v pravkar minulem letu 1977 nanizal celo vrsto izjav, v katerih je zavzel stališče k manjšinskemu vprašanju, pri tem pa se znebil toliko očitnih neresnic, kot tega pred njim še noben drug zunanji minister ali drugi član zvezne vlade ni napravil. Tudi v zadnji izjavi, ki jo je na pragu novega leta podal za ORF, je ostal zvest takšnemu načinu prikazovanja manjšinske problematike in je s tem samo pokazal, koliko mu je za resnico, koliko za dejansko reševanje vprašanja, ki bo — ne nazadnje tudi po krivdi ministra Pahra — še naprej bremenilo odnose med vlado in slovensko manjšino na Koroškem.

V omenjeni izjavi je minister Pahr krivdo za nerešeni položaj slovenske manjšine na Koroškem ponovno zvalil na koroške Slovence, katerih predstavnikom je očital, da niso bili pripravljeni za pristen pogovor, temveč da so zavzemali „ekstremne pozicije“ ter poskušali prisiliti vlado, da se odpove sedanji manjšinski zakonodaji. Posebno jim je zameril, da niso bili pripravljeni sodelovati v sosvetu, ki da je bil z zakonom predviden kot zakoniti gremij „za uradne pogovore, za oblikovanje mnenja tudi znotraj manjšine in za sodelovanje manjšine z vlado“. In končno je bil še mnenja, da naj zastopniki slovenske manjšine vendar pišejo zveznemu kanclerju, če hočejo še enkrat govoriti o teh vprašanjih.

Predstavniki obeh osrednjih slovenskih organizacij koroških Slovencev so izpadalne izjave ministra Pahra zelo ostro zavrnil. Predsednik zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter je v izjavi, ki jo je dal SINDOK-u, Pahrova izvajanja imenoval izrazito zavajanje javnosti, kajti koroški Slovenci so pri vseh razgovorih pokazali iskreno pripravljenost za sporazumno reševanje, pač pa so od vsega začetka tudi jasno povedali, da se s sedanjo ureditvijo ne morejo zadovoljiti. „Zunanji minister Pahr ima najmanj pravice, Slovence očitati nepripravljenost za pogovore,“ je dejal predsednik ZSO, „ker je prav on kot predsednik komisije strokovnjakov prekinil pogovore ter sprejel v manjšinsko zakonodajo minimalne ekstremne pozicije nacionalističnih krogov na Koroškem.“ Prav tako je brez osnove tudi Pahrova trditev, da so manjšinski sosveti zakoniti gremij tudi za oblikovanje mnenja znotraj manjšine. To je — kot je dejal dr. Zwitter — popolnoma nova interpretacija, ki z zakonom ni krita in ki še bolj potrjuje pravilnost stališča slovenskih organizacij, da ne sodelujejo v sosvetih, saj to pred-

stavlja poskus vplivanja na odločitve manjšine, za katere so pristojne edinele manjšinske organizacije.

Podobno je zavrnil Pahrova izjave tudi Narodni svet koroških Slovencev, ki je ugotovil, da odgovornost za to, da do danes še ni

prišlo do „pristnih pogovorov“, nosijo politične stranke in posebej še sedanji zunanji minister Pahr, ki so prekinili takoimenovane pogovore strokovnjakov ter osvojili ekstremna stališča koroškega Heimatiendienst. NSKS v svoji izjavi poudarja, da se v ostalem vedno bolj jasno razkrinkava dejansko jedro manjšinskih sosvetov, kajti zunanji minister ni po naključju omenil, da so ti sosveti predvideni tudi za „oblikovanje mnenja znotraj manjšine“ — to pa bi pomenilo, „da hočejo dr. Pahr in avstrijska zvezna vlada slovenski manjšini oktroirati novo zastopstvo“. Ob koncu je NSKS pozval kanclerja Kreiskega, naj v bodoče prepreči take nepremišljene izjave svojega zunanjega ministra in naj raje ponovno aktivira kontaktni komite.

Reševanje z diktati nasprotuje načelom demokracije

● „Na žalost moram ob tej priložnosti ponovno ugotoviti, da pravice in položaj slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem ter hrvaške manjšine na Gradiščanskem niso zadovoljivo urejeni, kot to zagotavlja državna pogodba. Poskusi, da bi ta vprašanja rešili z diktatom in oktroirano zakonodajo, ki te pravice bistveno zmanjšuje, so se izkazali za neuspešne in nasprotno idealom sožitja narodov in demokracije.“ Tako je dejal predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Andrej Marinc v novoletni poslanici, ki jo je prenašal celovski radio. Pri tem je predsednik Marinc še naglasil, da so prizadevanja manjšin za zagotovitev enakopravnosti v šoli, v uradih in v javnosti sestavni del sodobnih odnosov v Evropi, ker le tako so manjšine lahko most med sosedi.

● Na zadnji seji republiške konference SZDL Slovenije v starem letu je predsednik Milja Ribičič med drugim dejal: „Prav tako bi lahko poudarili, da si je socialistična zveza utrla pota tudi v vse tiste kraje zunaj meja domovine in po svetu, kjer živijo in delajo danes ljudje slovenskega rodu, da se je močno povečal naš vpliv na tista narodnostna področja, ki jih zajemajo osimski dokumenti, pa tudi na avstrijsko Koroško in Štajersko, kjer je bila še posebej pomembna naša politična in moralna podpora zahtevam slovenske manjšine po uresničitvi avstrijske državne pogodbe in njihovem velikemu boju proti nacizmu in šovinizmu.“

● Sekretar IK predsedstva CK ZKS Franc Šetinc pa je na nedavni otvoritvi nove tovarne v lendavski občini govoril o sožitju in sodelovanju obeh narodnosti v tistem delu Slovenije. Pri tem je posebej nakazal pomen dvojezičnega šolstva ter dejal, da kakovost tamkajšnjega dvojezičnega pouka vzbuja pozornost po vsej Evropi in da bi se sploh po vsem svetu lahko zgledovali po njem. „Kdor je le enkrat doživel toplino ljubezni in moč bratstva, vzdruže strpnosti in lepoto spoštovanja, ki preveča ves pouk slovenskih in madžarskih otrok v istih, to je dvojezičnih razredih, ne more tega nikoli pozabiti,“ je ugotovil Šetinc. „Lahko se samo čudi, kako je mogoče, da drugod, na primer v Avstriji, ne morejo doumeti vrednosti takšne dvojezične šole.“

Šetinc je opozoril, da so v Sloveniji že zdavnaj spoznali, da obstoj različnih narodnih skupnosti ni nikakršno zlo, temveč je — nasprotno — bogastvo, ob katerem se tudi večinski narod notranje plemeniti. „V neposrednih stikih z jeziki in s kulturami narodnih skupnosti oplajamo svojo kulturo in skupaj gradimo trden most prijateljstva in sodelovanja z obmejnimi državami. Žal pa Slovenci in Hrvati v Avstriji niso deležni takšnih pravic v svoji državi, čeprav jim gredo po avstrijski državni pogodbi in po vseh človeških normah. Naši ljudje tam živijo v ozračju nestrpnosti in napetosti, ki včasih ni nič manj hudo, kakor je bilo v času nacizma. Tako imenovana avstrijska demokracija dovolj zgovorno dokazuje, kakšna farsa je takšna svoboda, v kateri šovinisti, nacionalisti in celo fašisti lahko po mili volji divjajo proti Slovincem, jih zasmehujejo in zmerjajo s čuži, medtem ko bi morala narodna manjšina molčati in biti vrhu tega še zadovoljna, da lahko živi v takšni „pluralistični“ državi.“

V novo leto 1978 z načelno jasnimi stališči in predstavami

Novo leto ne bo lahko. To sta povedala tako zvezni kancler dr. Kreisky kakor zvezni predsednik dr. Kirchschläger, ki je menil, da bomo morali prenesti določena bremena iz starega leta v novo. Spričo novih davkov, povišanih socialnih dajatev, splošne podražitve in gospodarske recesije novo leto vsekakor ne bo brez občutnih težkoč. Če to velja za Avstrijo na splošno, velja še v hujši, vsebolj občutni meri za socialno šibkega, gospodarsko odvisnega in zapostavljenega človeka. In to smo koroški Slovenci nasploh!

Koroški Slovenci bomo torej z vsemi sodržavljani morali v novem letu prebresti težkoče in doprinesiti določene žrtve, da preprečimo večje gospodarsko nazadovanje in zagotovimo ohranitev delovnih mest. Kakor vedno, bomo s svojo marljivostjo in pridnostjo brez dvoma prispevali svoj delež za dobrobit države.

Prav zaradi tega pa upravičeno pričakujemo po drugi strani tudi od države, da se v novem letu končno zave svojih dolžnosti do slovenske narodne skupnosti in preneha poslušati tiste, ki nam vedno spet podtikavajo nelojalnost, da lahko hujšajo proti nam in preprečujejo rešitev manjšinsko varstvenih določil in s tem prepotrebno pomiritev v deželi. Koroški Slovenci si prepovedujemo očitke in podtikavanja glede naše lojalnosti s strani tistih nemških nacionalističnih sil, ki jim je Nemčija vedno bila in je bližja od Avstrije in ki so pred 40 leti z vihrajočimi zastavami pozdravile in sprejele „firerja“ kot uresničevalca tisočletnega snu po združitvi v velikonemškem rajhu. Prav tako z vso ostrino zavračamo izjave zunanjega ministra dr. Pahra, da koroški Slovenci odn. predstavniki naših osrednjih organizacij z zavzemanjem „ekstremnih pozicij“ preprečujejo rešitev in zlasti pomiritev. Ne samo da se danes „ekstremne pozicije“ miselno takoj povezujejo z „ekstremisti“, zlasti dr. Pahr kot predsednik bivših ekspertnih razgovorov dobro ve, da smo si bili že zelo blizu in da različna stališča nikakor niso bila več nepremostljiva in da so prav zaradi tega poznane sile na Koroškem s svojimi „ekstremnimi nacionalističnimi pozicijami“ uspele doseči ukinitve plodonosnih in dosego sprejemljivega kompromisa obetajočih razgovorov.

Zato ministru Pahru najmanj pristojajo take trditve, ki so absolutno neresnične in nikakor pripravne, da bi pomagale pripeljati zavoženo manjšinsko vprašanje iz zagate in nuditi osnovo za sporazumno sodobno rešitev slej ko prej perečega vprašanja.

To vprašanje bo namreč v novem letu bremenilo odnose med državo in nami vsedotlej, dokler ne bo zadovoljivo rešeno v sporazumu s prizadeto narodno skupnostjo, ki je edina upravičena podati izjavo, kdaj in kako je vprašanje dokončno rešeno. Trenutna ureditev vsekakor ni rešitev, še manj dokončna rešitev — četudi to trdijo in si domišljajo nekateri politiki!

Koroški Slovenci namreč nikdar ne moremo sprejeti ureditve, ki nas enostavno zbrše iz dveh tretjin avtohtonega naseljenega ozemlja. To ozemlje ni nekaj, kar si izmišljamo in kar šele ustvarjamo, marveč je zgodovinsko dejstvo, da pač živimo Slovenci avtohtono v Podjunu, v Rožu in pri Žilji vse tja do Šmohora. Pri tem ne razlikujemo naših ljudi po njihovi večji ali manjši narodni zavesti, ker je le-ta produkt vzgoje, večje ali manjše gospodarske in socialne odvisnosti in drugih zgodovinskih okolnosti.

Naša zahteva, da morajo veljati pravice iz člena 7 za vse naše ljudi, kjer avtohtono živijo, zato ni nobeno trmasto vztrajanje na teritorialnem načelu, marveč samoumevna posledica manjšinsko varstvenih določil, katerih bistveni namen je vendar ustvariti take pogoje, da se vsak pripadnik manjšine lahko brez strahu in ovir dokoplje do svoje prave nacionalne identitete.

Le-te zaradi poznanih zgodovinskih okolnosti ne more izjasniti z enkratnim aktom preštevanja, marveč naj prav manjšinsko-varstvena določila zagotovijo možnost njenega spoznanja in izživeljanja. Vsaka drugačna interpretacija manjšinsko-varstvenih določil je zgrešena in ne bi služila v korist, temveč v škodo zavarovanja obstoja in pospeševanja razvoja narodne skupnosti.

Zato trenutna ureditev, ki sloni na preštevanju, brez dvoma ne odgovarja duhu in črki člena 7 državne pogodbe in nobena narodna skupnost — tako tudi slovenska na Koroškem — ne more sprejeti načelno in dejansko zgrešene nezadovoljive notranje državne rešitve v zameno za mednarodno v njeno korist zajamčena določila.

Iz istih vzrokov smo tudi pri vsem poskusom obnovitve ali snovanja volilne stranke na zgolj nacionalni osnovi, ker pomeni v bistvu prav tako enkratno izjavljanje nacionalne identitete kakor preštevanje in avtomatično sili vsakega socialno odvisnega in gospodarsko šibkega ali iz kakršnih koli vzrokov manj zavednega ne samo, da voli drugo stranko, marveč čestokrat tudi, da se za vedno odpove svoji nacionalni identiteti. Zgodovinske izkušnje nam dajejo tozadevno dovolj primerov in se naj tisti, ki mislijo prav pri volitvah vibrati zgolj z nacionalno zastavo, zavedajo, da so interesi pri volitvah mnogovrstnejši in da je na Koroškem vprašanje narodne zavesti preveč delikatno, da bi s kakršnim koli volilnim aktom dajali nasprotnikom zaželjene številke, ki jih zaradi uspelega bojkota preštevanja niso mogli dobiti.

Tudi vlada bo morala odstopiti od svojega trmastega vztrajanja na neuspelem pogajevanju rešitve narodnostnega vprašanja s številčno močjo narodne skupnosti in na tristrankarskem sporazumu. Sodobna rešitev manjšinskega vprašanja je mogoča samo v sporazumu s prizadeto narodno skupnostjo, kar pomeni hkrati priznanje in upoštevanje ene od bistvenih

(Dalje na 8. strani)

Kaj bo prineslo leto 1978?

V preteklem letu smo dostikrat, kadar je prišlo do raznih podražitev ali poslabšanj na socialnem področju, slišali argument, da „nam tako dobro še nikdar ni šlo“. Predvsem socialdemokratski politiki to utemeljujejo s tem, da ima dandanes veliko ljudi avto, televizor, hladilnik in podobno „luksus“, torej stvari, brez katerih danes npr. delavec ne bi mogel obnoviti svoje delovne sile, priti ob pravem času na delovno mesto in si vzeti vsaj toliko oddiha, da je drugi dan spet sposoben za delo. Noben delavec ali nameščenec verjetno ne vidi svojega luksusa v avtomobilski gneči zjutraj in zvečer v velikih mestih, ko pa je javni promet zgrajen tako, da ne bi zmoželi rešiti svoje naloge. Stanovanjska naselja so na enem koncu mesta, industrijska naselja pa na drugem koncu. Upravni in trgovski centri so spet v centrih ali na periferiji, tako da je rezultat v večjih mestih vsakdanji prometni kaos. Na podeželju obstajajo v veliki meri tako zanič prometne zveze, da bi se pri njihovi uporabi delovni čas mnogih delovnih ljudi podaljšal za več ur.

Torej za navdnega človeka danes avto ni nikak luksuz, temveč prav tako potreba kot vsakdanji kruh. Isto je s televizorjem, ki je za veliko večino ljudi po osmih urah in več dela, vožnje domov in s tem povezanega stresa edina možnost za vsaj malo razvedrila v večernih urah. In kako bi dandanes, ko je industrija pritegnila v produkcijo tudi ženo, mogle delavske družine brez hladilnika in pralnega stroja, brez kopalnice in modernih gospodinjskih pripomočkov zadovoljiti in opraviti svoje vsakdanje življenjske potrebe? In kaj bi bilo, če danes ne bi proizvajali vseh teh sredstev? Če industrije bi propadle, milijoni bi bili brez dela.

Seveda je danes življenski stan-

dard višji kot pred tridesetimi leti, ker sta tudi znanost in tehnika napredovali; toda tudi življenje danes od posameznika, od njegovega zdravja zahteva več. In predvsem: postaja vedno dražje, ker dobičarska družbena ureditev vsakih nekaj let zabrede v krizo. Tako življenjska raven v resnici spet pada: npr. danes naraščajo izdatki delavske družine za vzdrževanje stanovanja, njegovo opremo in najemnino, medtem ko izdatki za prehrano padajo. Tako npr. smo izdali leta 1963 skoraj 32 % za prehrano, leta 1974 pa le še 28 %. To pomeni, da kupujemo sicer cenejše vendar hkrati manj zdrave produkte. Produktivnost posameznika pa v zadnjih letih konstantno raste, se pravi, da raste tudi bremenitev zdravja. In dejansko se zdravstveno stanje prebivalstva konstantno slabša. Predvsem tako imenovane poklicne bolezni, zlasti živčne in želodčne, se hitro širijo.

Če pod tem vidikom pogledamo v novo leto, potem ne moremo reči, da bo za večino ljudi bogve kaj srečno. Ravno izdelki, ki jih potrebujemo navadni ljudje za vsakdanje življenje, bodo padli pod luksuzni davek, npr. avtomobili, gospodinjski stroji in produkti za prosti čas, kot gramofoni, fotoaparati in filmi. Zvišale se bodo, kot smo že poročali, tarife za elektriko. Pa tudi za železnico bomo plačevali od februarja naprej 12,5 % več, poleg podražitve znamk za izkaznice za znižane tarife, kot jih dobivajo stari ljudje, dijaki in študentje. Tudi za sprejemanje televizije bomo morali mesečno plačevati devet šilingov več, in poštne tarife za določene vrste pošilk se bodo zvišale. Za socialno zavarovalnino bomo plačevali več, če zaslužimo bruto več kot 9900 šilingov, in za zdravila po receptu bo treba namesto šest plačati celih 15 šilingov.

Zvišanje plač, kot si ga predstavljajo podjetniki in voditelji sindikatov, teh obremenitev nikakor ne bo moglo izenačiti. Na primer so po zadnji kolektivni pogodbi dobili delavci v tekstilni industriji 4,8 % več, to pa je manj kot znaša inflacija, in to bo veljalo 14 mesecev. Tudi zvišanje penzij za večino pensionistov za 6,9 % bruto ne pomeni nič, če pomislimo na prejšnjo obremenitev na vseh področjih.

Srečno novo leto bo torej leto 1978 bolj ali manj le za državo in velekapital, ki bosta vlekla denar iz žepov delovnih ljudi. Pa še ta sreča ne bo bogve kaj popolna, ker postaja gospodarska kriza vedno globlja in je ne bo ustavila še tako huda obremenitev delovnega človeka.

(šek)

Pri takšnem „reševanju“

koroški Slovenci nimamo kaj iskati

V manjšinski politiki na Koroškem in v Avstriji se dogajajo res čudne, prečudne stvari. Zunanji minister Pahr je na pragu novega leta v pogovoru z zastopnikom ORF ponovno povedal, kako nevhvalni da smo koroški Slovenci, ker trmasto odklanjamo celo tako „širokogrudno“ darilo, kot je zakon o narodnih skupinah, predvsem pa nočemo v svet, kjer bi lahko „oblikovali mnenje znotraj manjšine“.

Podobno kot z legitimnim zastopstvom koroških Slovencev pa se ministru Pahru oz. vladi dogaja tudi z gradiščanskimi Hrvati in z dunajskimi Čehi: ne eni ne drugi nočejo na limanice, ki so jim bile nastavljene v obliki posvetov — ker se pač dobro zavedajo, da namen, ustroj in oblika teh forumov nikakor niso takšni, da bi zagotavljali zadovoljivo rešitev odprtih manjšinskih vprašanj.

Ker se je vlada s sedanjo „rešitvi-

jo“ torej znašla v slepi ulici in so predvsem manjšinski sosveti ostali brez zastopnikov manjšin, je treba iskati izhod. Na Gradiščanskem se že dalj časa ponuja in naravnost vsiljuje znana asimilantska skupina, ki bi bila očitno takoj pripravljena, da narodnostne pravice proda za nekaj gospodarskih in socialnih ugodnosti. Zdaj pa se je tudi na Koroškem pojavila skupina, ki bi menda hotela zasedati mesto v sosvetu.

Celovška Volkszeitung je prejšnji teden svoje poročilo o Pahrovih izjavah ali bolje povedano napadih na koroške Slovence in njihovo vodstvo namreč dopolnila z vestjo, da se „koroški Hrvati prijavljajo kot „narodna skupina“. Pri tej novi „manjšini“ gre za takomenovano hrvaško Landsmannschaft, katere predsednik dr. Georg Aschner je povedal, da boče poslati svoje zastopnike v manjšinski sosvet.

Tako torej. Hrvaški emigranti, ki se zbirajo okoli društva „Matija Gubec“ (pod tem imenom so vabili na silvestrovanje), se zdaj ponujajo, da bi obvarovali vlado pred popolnim fiaskom z njenim manjšinskim sosvetom. Ali je to morda hvaležnost, da so na Koroškem našli novo domovino, ker so staro ob koncu vojne zapustili iz vzrokov, ki bi jih bilo brez dvoma zanimivo izvedeti.

Vsekakor je ta „novi pojav“ v koroški manjšinski politiki zelo značilen. Ima le majhno napako: da emigranti niso avtohtona narodna skupina in zato tudi ne pridejo v poštev za manjšinski sosvet. Kajti po taki logiki bi se tudi tuji delavci najrazličnejših narodnosti (in njihovo število daleč presega moč „koroških Hrvatov“) lahko oklicali za narodne manjšine in začeli uveljavljati svoje pravice na podlagi šestotulijske zakonodaje.

Če pa na Koroškem in v Avstriji manjšinsko vprašanje in sosvete res nameravajo reševati na tak način, potem je to le še vzrok več, da koroški Slovenci pri takšnem „reševanju“ nimamo kaj iskati.

Pristranska objektivnost

Kako neobjektivno znajo koroški oblikovalci javnega mnenja enostransko oblikovati javno mnenje, kaže tudi primer, kako je tukajšnji tisk poročal o nedavni razsodbi ustavnega sodišča zaradi pritožb, ki jih je skupina koroških Slovencev vložila v zvezi z brutalnim policijskim nasiljem lani v Škocijanu oz. Sinči vasi. V vseh teh poročilih je bilo namreč govora samo o odločitvi ustavnega sodišča, češ da z ukrepanjem varnostnih organov niso bila kršena manjšinska varstvena določila senžermenske pogodbe in člena 7 državne pogodbe; niti z besedico pa ni bilo omenjeno, da je ustavno sodišče kar v 13 od skupno 20 primerov nedvoumno ugotovilo, da so varnostni organi s svojim ravnanjem kršili avstrijske zakone in ustavo ter mednarodno konvencijo o človekovih pravicah.

Z razsodbo ustavnega sodišča je bilo potrjeno naše stališče, da se koroške oblasti pri zastraševanju in zatiranju koroških Slovencev poslužujejo tudi nezakonitih sredstev. To je za pristojne dejavnike na Koroškem vsekakor zelo neprijetno, neprijetno za vse tiste, ki skušajo difamirati in kriminalizirati naš boj za narodnostne pravice, v resnici pa sami — takorekoč „ex offo“ — segajo po metodah, ki postavljajo na laž vse njihovo govoričenje o pravnem redu in sklicevanje na pravno državo.

Občina Škofja Loka obhaja svoj občinski praznik

V spomin na prve partizanske akcije proti okupatorju konec leta 1941 in v začetku leta 1942, zlasti pa na legendarno dražgoško bitko obhaja občina Škofja Loka 9. januarja svoj vsakoletni občinski praznik.

Na območju občine je bila v času narodnoosvobodilne borbe zelo velika in živahna revolucionarna aktivnost. Tako imamo v tem času Poljansko vstajo, borbo na Pasji ravni, legendarno dražgoško bitko, formal se je Cankarjev bataljon, Gorenjski odred, Prešernova brigada, Škofjeloški odred. Formirana so bila tudi jedra za jeseniško-bohinjski odred in Kokrški odred. V zgornjem delu Selške doline je od leta 1943 delovalo Gorenjsko vojno področje s svojimi komandami mest, oddelki bolnice Franje, Pokrajinski komite SKOJ-a, Pokrajinski komite KPJ, okrožni komiteji SKOJ-a in mladine ter KPJ, zaščitni bataljon oblasnega komiteja, veliko število gospodarskih komisij ter odbori OF.

Poleg tega je bila občina prehodno območje med Primorsko in Gorenjsko, kjer so se večkrat odvijale večje akcije 31. divizije ter so se njene brigade večkrat zadrževale prav na območju občine. To je zahtevalo veliko angažiranost vseh za vojno sposobnih ljudi, pa tudi pionirjev, od katerih je bil formiran pionirski odred Ratilovec. Oskrbovanje takšnih enot in ustanov je zahtevalo veliko aktivnost ljudi v zbiranju materialnega potenciala z območja cele Gorenjske in prevažanje ter transport tega na območje Primorske za enoto 9. korpusa. Na tem so največ delale gospodarske komisije, material pa so zbiral iz hribovskih kmetij. Skoraj ni bilo človeka, ki ne bi bil na en ali drugi način aktivno ali organizirano vključen ali pa se je aktivno boril v operativnih enotah.

Škofja Loka je eno izmed starejših slovenskih mest. Zato je v samem mestu in tudi v drugih krajih občine dosti kulturnih in zgodovinskih spomenikov, ki dajejo tamkajšnjim krajem posebno obeležje, njihovim prebivalcem pa nalagajo posebne obveze. Sicer pa je v Sloveniji le malo mest, ki imajo tako zgodovinsko obravnavo kot Škofja Loka; v to skupino spadata le še mesti Pluj in Piran.

Škofja Loka je leta 1973 praznovala tisočletnico svojega obstoja: junija 1973 je poteklo tisoč let, odkar se loško ozemlje prvič omenja v darilni listini, ki sporoča, da je nemški cesar Otton IV. daroval to ozemlje v posest freisinskega škofu Abrahamu. Lastniki ozemlja so najprej na pobočju oz. na Kranclju zgradili varno utrdbo, nato pa na pobočju Kranclja sedaj znani loški grad. Naselje pod loškim gradom se je hitro razvijalo in ga listina iz leta 1274 imenuje mesto — Loka. Pozneje so freisinski škofje začeli imenovati mesto — Škofja Loka. V 14. stoletju je bilo mesto utrjeno in obzidano z obzidjem s pterinimi vrati. Iz takratne dobe sta znana Plac — današnji Mestni trg, ter Lant — današnji Spodnji trg. Mesto je leta 1457 napadel Jan Vitovec in ga požgal. Leta 1476 so ga napadli Turki. Mesto je večkrat trpelo zaradi kuge in požarov, najhuje pa ga je prizadel potres leta 1511. Po prihodu Napoleona so leta 1803 freisinski škofje prenehali vladati škofjeloškemu ozemlju. Loško gospodarstvo je prešlo v državne roke.

Danes je Škofja Loka upravno, politično, gospodarsko in kulturno središče občine, ki šteje 31.000 prebivalcev s skoraj 12.000 zaposlenimi v družbenem sektorju. Loški meščani so bili v preteklosti predvsem obrtniki, ki so se združevali v cehe. Proti kon-

cu 19. stoletja se je začela razvijati prva industrija. Med obema vojnoma se je začela razvijati predvsem tekstilna in lesna industrija. Po drugi svetovni vojni je Škofja Loka dosegla posebno na gospodarskem področju velik razmah. Iz predvojne skromne industrije so se razvile velike tovarne LHT, Jelovica, Gorenjska predilnica, Sešir, Kroj, Odeja, Elra, SGP Tehnik z več kot 3000 zaposlenimi.

Škofja Loka je že pred vojno slovela po turistični dejavnosti in jo razvija sedaj še bolj intenzivno. V zadnjih petnajstih letih je imela razgibano stanovanjsko gradnjo. Istočasno pa je bilo poskrbljeno, da je staro mestno jedro ohranilo prvotno podobo po zunanjem izgledu, dočim so v mestnem jedru nameščene take dejavnosti, da je mesto privlačno in razgibano ter ne zaostaja za sodobnim utripom življenja.

V loškem gradu je Loški muzej, ki deluje že štiri desetletja.

Razstavljeni predmeti in zbirke podajajo obiskovalcem zgoščeno podobo loškega ozemlja vse do današnjih dni. V starem delu mesta so panorama pročelij srednjeveških hiš, preurejena Homanova hiša, gotška župna cerkev, znameniti kamniti most iz 14. stoletja, kašča za žito in končno edinstveni pogled na mesto z vzhodne ljubljanske strani.

Pa tudi bližnja in daljna okolica mesta hrani marsikatero znamenitost. Omenimo naj Španovo domačijo na Suhi pri Škofji Loki — primer bogatega kmečkega dvorca; v Crngrobu je ena najpomembnejših gotških cerkev na Slovenskem. Znani sta gotski cerkvi na Križni gori in na Suhi. V Poljanski dolini bi omenili Visoko — znani dvorec pisatelja Ivana Tavčarja ter mogočni Tavčarjev spomenik ob dvorcu. V Selški dolini bi opozorili predvsem na Železnike, ki slovijo po fužinarski in žebjarski tradiciji in sedanjem razmahu industrije. Znana so tudi Selca, ki so prav tako slavila 1000-letnico.

Občina Škofja Loka meri 511 km² oz. 51.000 ha. Približno 70 % površin je poraščenih z gozdovi ali pa je nerodovitnih. Na 30 % ali 150 do 160 km² pa živi in deluje nekaj več kot 32.000 občanov. V družbenem sektorju gospodarstva je zaposlenih 12.500, v negospodarsstvu pa 1100 delavcev. Tem 13.600 delavcem je treba prišteti še približno 300 zaposlenih v zasebnem sektorju obrti in gostinstva. Od vseh je približno 50 % zaposlenih žena.

Ta velika zaposlenost, ki daje skoraj vsakemu gospodinjstvu dvojni osebni dohodek, zagotavlja razmeroma visok osebni standard, nalaga pa tudi nekatere posebne obveznosti. V preteklih letih in tudi v prihodnjih bodo še potrebne velike investicijske naložbe, da bodo z izgradnjo večjega števila otroških vrtev zagotovili boljše varstvo predšolskih otrok. Poleg tega so v preteklih in bodo morali še v prihodnjih letih vlagati precejšnja sredstva za to, da bi bili šoloobvezni otroci in mladina kar največji del dneva v šoli.

Posebno velikih organizacij združenega dela v občini ni. Poleg že omenjenih podjetij v mestu samem so zaradi svoje proizvodnje dokaj poznane še Alpina Žiri, Alples, Istra-tovarna elektromotorjev in Istra-tovarna gospodinjskih aparatov, Termika in druge. V občini imajo 18 industrijskih organizacij, v katerih so delavci organizirani v 21 temeljnih organizacij združenega dela. Poleg industrijskih so v občini poznane še turističnogostinska organizacija Alpetour, trgovsko podjetje ABC „Loka“ in druga.

V lanskem letu so delovni ljudje v občini Škofja Loka ustvarili 1.761.000.000 din družbenega produkta, letos načrtujejo povečanje za 18 % na 1.910.000.000 din. V lanskem letu so ustvarili dohodek za 1.420.000.000 din, letos naj bi bil za 10 % večji ter bi dosegel višino 1.570.000.000 din. V občini že nekaj let izvoz precej presega uvoz: v lanskem letu je gospodarstvo uvozilo za 25.000.000 din, izvozilo pa za 33.000.000 dolarjev vrednosti proizvodov in storitev. Za letos predvidevajo, da bodo uvozili za 27.000.000 din, izvozili pa za 35 milijonov dolarjev vrednosti proizvodov in storitev.

Občina Škofja Loka je po narodnem dohodku na 14. mestu med 60 občinami v SR Sloveniji (55.721 din na prebivalca). Občani, ki živijo v 183 naseljih, so organizirani v 21 krajevnih skupnostih. Približno 60 % občanov živi in dela v štirih večjih krajevnih skupnostih, to so Škofja Loka, Železniki, Žiri in Gorenja vas; 40 % oz. 12.000 občanov pa živi v ostalih 17 manjših krajevnih skupnostih. V naštetih največjih krajevnih skupnostih imajo skoraj 90 % delovnih mest, čeprav se trudijo, da bi enakomerno razvijali področje cele občine. V občini se s kmetijstvom ukvarja še približno 4000 občanov. Največji del dohodka imajo kmetje iz dejavnosti živinoreje in gozdarstva. Del dohodka pa imajo v nekaterih krajih že tudi iz na novo uveljavljajočih se panog gospodarstva, to je kmečkega turizma.

V tem letu se v občini zaključuje modernizacija nekaterih industrijskih objektov in obratov. S tem bo v približno osmih letih posodobljena vsa industrijska in obrtna dejavnost. Poleg tega je moderniziran oz. zgrajen na novo dober del objektov trgovske ter gostinske dejavnosti. Vse to daje solidno osnovo za to, da bodo investicije prihodnjih let zares lahko investicije v nove tehnološke postopke in procese, v kadre, v objekte družbenega standarda, v komunalne objekte, predvsem pa v objekte in naprave za zavarovanje okolja. Zavarovanje okolja je namreč ena izmed posebnih družbenih skrbi, ki so jo kot tako označili tudi v srednjeročnem načrtu.

Poleg vsega drugega pa so Škofjelocani ponosni tudi na to, da v svojem mestu ob sotočju Selške in Poljanske Sore vsako leto pozdravljajo številne rojake in ostale udeležence osrednjega srečanja — slovenskega izseljenskega piknika.

O metodah in oblikah difamiranja koroških Slovencev

Malodane po vsakem bombnem atentatu v zadnjih petih letih smo bili priče, kako koroški nemški tisk krivce za ta dejanja išče oziroma „odkriva“ bolj ali manj odkrito med koroškimi Slovenci. Izvzeta sta bila le atentata na partizanski spomenik na Robežu, kjer so storilce v edinem od skupno 12 primerov doslej izsledili, ter na sedež Zveze slovenskih organizacij v Celovcu. Pa celo pri partizanskih spomenikih — kot pri razstreljenem na Komlju — odpirajo dvom, ali morda le ne gre za provokacijo (Slovencev samih seveda).

Cepprav sami pravijo, da „paralel, ki bi kazale na istega storilca, na isti krog storilcev, ni“ (Veronika Genser v VZ, 30. 3. 1977), se ob vsakem novem primeru najdejo „jasnovidci“, ki brez vsakih dokazov ali vsaj sum vzbujajočih znamenj že točno „vedo“, kje so storilci. Pa naj so to komentatorji in poročevalci časopisov sami ali pa politiki in taki, ki se za politike imajo, enkrat v tej in drugič v oni obliki povedo: krivci so „levoradikalni slovenski teroristi“ ali pa „določeni krogi“, za katere bralec iz celote poročila ali izjave brez težave ugotovi, kdo je mišljen.

„Vesela jesen 78“

Društvo glasbenih delavcev „Harmonija“ v Mariboru bo tudi letos priredilo tekmovanje popevkarjev za „Veselo jesen 78“, ki bo septembra 1978 v Mariboru. V ta namen razpisuje javni natečaj za popevko Vesele jeseni 78, katerega se lahko udeležijo vsi ustvarjalci zabavne glasbe; k sodelovanju so vabljeni tudi zamejski rojaki.

Posamezni avtorji bodo na prireditvi nastopili z dvema popevkama, skupno pa bo izvedenih 16 popevk z narečnimi besedili, zato naj skladatelji upoštevajo vedrost in barvitost posameznih slovenskih narečnih območij v glasbi in besedilu.

Melodije je treba poslati v treh izvodih z naznačeno harmonijo, tempom in podpisanim besedilom ter posebej natipkanim besedilom v dveh izvodih. Štiriranim skladbam je treba v posebni ovojnici priložiti naslov, ime in priimek avtorja glasbe in besedila, prav tako pa tudi predloga za izvajalca in aranžerja. Skladbe je treba poslati najkasneje do 1. 3. 1978 na naslov: Društvo glasbenih delavcev „Harmonija“, Maribor, Rotovski trg 1/I, s pripisom „Za popevko vesele jeseni 78“.

Razpisane so tudi lepe nagrade: ZLATI KLOPOTEC in 5000 din za najboljšo narečno popevko, 3 nagrade občinstva (4000, 3000 in 2000 din) ter nagrada 3000 din za najboljšo narečno besedilo.

Vedno znajo zvaliti sum na manjšinske organizacije („Wenn dennoch vielfach ohne slichhaltigen Beweis erklärt wird, das nächtliche Sprengstoffattentat im Unterland sei ein Werk der Kärntner Slowenen, so tragen die Kärntner Slowenen bzw. ihre politische Führung selbst die Schuld daran.“ — M. Messner in KTZ, 17. 6. 1976) ali pa na posamezne pripadnike manjšine („...die Links-Außenseiter, denen die friedliche Kommunikation nicht in den Kram ihres beruflichen Slawentums paßt...“ — dr. E. Linortner v VZ, 14. 8. 1977). Ali izrečejo svoje sodbe brez ovinkov („Nun haben slowenische Extremisten wieder einmal mit Sprengstoff „argumentiert.“ — I. Pust v VZ, 10. 8. 1977; „...der politische Verdacht ist ganz eindeutig.“ — G. Lehofer v KTZ, 17. 6. 1976) ali pa jih elegantno oblečejo v narekovaje („Einheimische, aber auch Urlauber machten ihrer Empörung über diesen Anschlag entsprechend Luft: „Die gehören nicht nach österreichischem Gesetz, sondern nach dem jugoslawischen abgeurteilt, wenn man's erwischt.“ Für sie stand, obwohl es nicht den geringsten Hinweis gibt, der Kreis, in dem der Täter zu suchen ist, fest. Andere: „Einen Tritt in den Hintern und ab über die Grenze.“ — H. Stritzl v KTZ, 10. 8. 1977). Ena od možnosti pa je še, da lepo po vrsti citirajo izjave raznih politikov, od Wagnerja do Kreiskega, ki vsi s prstom kažejo na Slovence; odlično mesto zavzemajo vsakokrat tudi izjave Heimatdiensta, ki jim po možnosti pod primernim naslovom („Slowenen: „Gegen Frieden im

Land!“) postavijo nasproti izjave slovenskih organizacij ali njihovih predstavnikov. Tako da so ti v pravem okviru.

Možnosti — brutalnih in prefinjenih — je ničkoliko. Primerov še več. Namen je povsod isti: postaviti Slovence v dvomljivo luč, diskreditirati njihovo prizadevanje za demokratično ureditev nacionalnega vprašanja, posamezne Slovence difamirati kot teroriste, bombaše (glej „primer Warasch“) in tako skušati vnesti razdor v vrste slovenske manjšine.

Če kdo imenuje tako ravnanje s pravim imenom, takoj zaposlijo avstrijska sodišča. Tako je lanskega avgusta po škocijski bombi celovski Solidarnostni komite izdal tiskovno poročilo, v katerem je bilo med drugim rečeno, da je večina bombnih atentatov na Koroškem sumljivih kot provokacija, ker jih je bilo le že cel kup. Kleine Zeitung se je čutila užaljeno v svoji časti in je vložila tožbo proti formulaciji: „Dies kann doch nur den femegerichtlichen Annahmen der Kärntner Tageszeitungen dienen, die allesamt die Täter schon gefunden zu haben glauben, bevor es auch nur die kleinsten konkreten Anhaltspunkte gibt.“ Najprej je moral pred sodnika dr. Helmut Stockhammer, ki pa ga je moralo sodišče oprostiti, ker ni bil avtor. Zdaj je obtožen Peter Wieser, ki se bo moral zagovarjati v pondeljek 9. januarja pred deželnim sodiščem. Inkriminirane izjave ni objavil noben koroški ali drug avstrijski dnevnik — torej se bo šele izkazalo, ali gre res za žalilne časti. Vsekakor pa bi vsak posamezni koroški Slovenec imel neznansko več vzroka koroške časopise tožiti zaradi žalilne časti, tako da očitno tudi ta tožba sodi med poskuse kriminalizacije koroških Slovencev in njihovega boja.

Značilna podrobnost ob robu: sodnik dr. Hautzenberger je že na prvi obravnavi izjavil, da ni dvoma, da ima Peter Wieser računati z obsodbo. Koroško pravosodje...

Voščila mladim likovnikom

Vsem mladim prijateljem s Koroške likovne kolonije mladih „VUZENICA 70—77“ njihovim staršem in ostalim sodelavcem želimo uspešno in srečno leto 1978.

Učenci in učitelji osnovne šole Vuzenica

Župančičevo leto

vseslovenska kulturna manifestacija

Kakor smo leta 1976 vsi Slovenci obhajali „Cankarjevo leto“, tako bo leto 1978 v znamenju stoletnice rojstva slovenskega pesnika Otona Župančiča. Obletnica bo sicer že kmalu — Oton Župančič je bil rojen 23. januarja 1878 — vendar se bodo proslave, prireditve in druge svečanosti vrstile skozi celo leto, tako da bo tudi „Župančičevo leto“ vseslovenska kulturna manifestacija.

Pravzaprav so se prireditve v tem okviru že začele tako v Sloveniji kakor izven njenih meja, zlasti med zamejskimi Slovenci: sem sodi tudi Župančičeva „Veronika Deseniška“ v uprizoritvi Stalnega slovenskega gledališča v Trstu, ki nam jo je prejšnji mesec predstavilo tudi v Celovcu. Sicer pa bo praznovanje Župančičeve stoletnice predvsem delovnega značaja, to se pravi, manj poudarka bo na svečanostih in proslavah, zato pa bo dosti več prireditev, ki bodo v tej ali oni obliki povezane s pesnikom in njegovim delom ter bodo opozarjale na veliki delež, ki ga je prispeval Oton Župančič v zakladnico slovenske kulture.

Posebno mesto v tem delovnem proslavljanju Župančičevega leta bodo brez dvoma zavzele tovrstne prireditve in dejavnosti med mladino, saj je bil Oton Župančič tisti slovenski pesnik, ki ni bil le utemeljitelj moderne slovenske poezije ter angažirani poet v letih narodnoosvobodilnega boja, marveč je zlasti tudi na področju mladinske književnosti ustvaril pesmi, v katerih ga doslej še ni prekosil noben drug. Zato je razumljivo, da bo v proslavljanje vključen predvsem mladi rod cicibanov, ki se bo posebno pristržno poklonil „svojemu“ pesniku.

V ostalem pa so poleg osrednjih svečanosti spet predvidene najrazličnejše akcije — od prireditev šolske mladine preko odrskih, literarnih in drugih nastopov v kulturno-prosvetnih društvih pa do znanstvenih in založniških dejavnosti ter najrazličnejših razstav in podobnih manifestacij. V tem proslavljanju bo povezan celotni slovenski kulturni prostor: Slovenci doma, v zamejstvu in širom po svetu; s posameznimi prireditvami pa se bodo slovenskega pesnika Otona Župančiča ob stoletnici njegovega rojstva spomnili tudi v drugih jugoslovanskih republikah.

V SLOVENJ GRADCU:

Tretjakova afriška zbirka

Slovenj Gradec — eno najstarejših mest v Sloveniji — je ob zadnjem dnevu človekovih pravic v lanskem decembru še povečal svoje kulturno bogastvo. Rojak iz bližnjih Trobelj dr. Franc Tretjak, ki je vrsto let delal kot strokovnjak OZN za znanstveno in tehnično pomoč v afriških državah, je mestu podaril izredno dragoceno zbirko afriške ustvarjalnosti.

V zbirki je okrog 350 predmetov iz Gvineje, Nigerije, Dahomeja, Slonokoščene obale, Kenije, Malija in Etiopije. Ogledamo si lahko vrsto čudovito lepih umetniško izdelanih okraskov, vaz, vrčev, glasbenih instrumentov, preprog in obrednih mask. Izdelki so iz platna, kosti, lesa, glin, palmovih listov, kovin in dragocenih kamnov. V zbirki so tudi pripomočki vračev in primerki starega plemenskega orožja, dodatno pa jo bogatijo velike foto-

grafije s prizori iz afriškega življenja.

Zavod za kulturo je svojo novo pridobitev, ki je dobila ime „Tretjakova afriška zbirka“, za stalno postavil v posebej urejenih prostorih Umetnostnega paviljona Slovenj Gradec. Tako je Slovenj Gradec poleg starih kulturno-umetniških spomenikov, stalne galerijske zbirke in Sokličevega muzeja dobil še eno stalno zbirko, ki je nedvomno vredna ogleda.

V Slovenj Gradcu zagotavljajo, da bodo to zbirko dopolnjevali in bogatili v znamenju idealov Združenih narodov in prireditev „Mir 75 — 30 OZN“, to je idealov, ki so spodbudili to dragoceno kulturno dejanje in ga zavesno povezali s slovenjgraškimi kulturnimi prizadevanji.

F. L.

DR. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Beljaka in okolice

V škofijskem arhivu v Ljubljani je ohranjen urbar župnije sv. Miklavža iz leta 1580, iz katerega je razvidno, da je imela ta župnija svoje podložne kmetije, domce in kočarje raztresene v naseljih skoraj vsega beljaškega cerkvenega okrožja, v vsakem kraju po enega podložnika in to v sledečih naseljih: Kleče, Lipa, Mišlece, Jezernica, Stakoviče, Na Godeliču, Brdo, Deber pri Trebinjah, Hausdorf, Voglič, Drobošnik, Vrhpolje, Na Gori, Kostanje, Poderlah pri Štebnu, Vrba ob jezeru, Suha, Trabenče, Zoprače, Sreje in Zobrice. Pri Zopračah je vpisano, da mora vsak podložnik v nedeljo pred sv. Martinom dati en četrta vina, župnik pa je dolžan vikarju plačati kosilo. Iz tega urbarja tudi izvemo, koliko so morali vikarji štirih subvikariatov prispevati župni cerkvi sv. Miklavža k penziji, ki jo je morala ta župnija odvajati vsako leto stolnemu kapitelju v Ljubljano:

Vikar v Lipi nad Vrbo je plačeval letno 4 reparje, vikar v Dvoru 6 reparjev, vikar v Skočidolu 1 goldinar in vikar v St. Rupertu 2 reparja.

Ti prispevki so bili v primeri z višino dotacije, ki jo je morala odvajati župnija sv. Miklavža v Ljubljano in ki je znašala letno 130 goldinarjev, malenkostni. Kažejo nam pa, da so dohodki vikarjev na teh štirih subvikariatih morali biti zelo skromni. Urbar je nadalje tem vikarjem predpisal, da so morali na dan Rešnjega telesa prispevati za nabavo mašnih potrebin 6 krajcarjev, od katerih je prejemal vikar pri sv. Miklavžu 4 krajcarje,

tamkajšnji cerkovnik pa 2 krajcarja. Vsak vikar je bil zadolžen, da pride na dan Rešnjega telesa in na dan sv. Miklavža v Beljak, vikar v Lipi nad Vrbo pa je imel še dolžnost, kakor je bilo že povedano, da je moral priti v Beljak obdržavati slovenske pridige, kadar je šmiklavški vikar to zahteval.

Cerkvenim ključarjem cerkve sv. Miklavža je ta urbar predpisal tole: Za mašno vino morajo prispevati 4 reparje in za salter 4 reparje. Na dan Rešnjega telesa in na dan sv. Miklavža morajo prispevati dve četrtniki vina, na dan Rešnjega telesa pa poravnati tudi vse stroške obeda.

V urbarju je nadalje navedeno, kdo je upravičen pobirati na ozemlju beljaškega cerkvenega okrožja desetino: to so gospod Bartolomej Khevenhüller, gospod Matija na gradu Khellerberg, gospodje v Vernberku in šmiklavški vikar. Navedene so tudi primerjave glede višine desetine: beljaška poljska desetina znaša štiri zapuščinske desetine (Ein Villacher Feldt Zehent macht 4 Verlass Zehent), en oglejski denarič velja tri bele novčiče, en oglejski šiling pa dva črna novčiča.

Vikar Sebastijan Močeradnik, ki je bil maja 1582 definitivno imenovan za šmiklavškega vikarja, je imel pri upravljanju svoje župnije in pri nadzorstvu nad štirimi subvikariati stalne težave. Ohranjena je njegova obširna korespondenca z ljubljanskim stolnim kapiteljem o sporih z oskrbnikom gospostva Landskron Linhartom Amblacherjem, o plačevanju davkov deželni vladi v Celovec in o nerednostih v

župniji Dvor; v pismu z dne 31. maja 1585 predlaga kapitelju, naj odredi vizitacijo vseh župnij beljaškega cerkvenega okrožja, ker niso bile že 15 let vizitirane.

Vikar Sebastijan Močeradnik je umrl leta 1611. Ohranjen je njegov obračun dohodkov in izdatkov župnije sv. Miklavža za leto 1610, ki nam nazorno prikazuje, kake težave je imel vikar pri upravljanju svoje župnije, zato naj bo v celoti prikazan:

D o h o d k i :

Na davkih in vojni nakladi	87 f	7 d
Grof Khevenhüller v denarju z desetino	8 f	
23 svinjskih pleč, par po 10 krajcarjev	1 f 7 r 10	d
24 kokoši, par po 5 krajcarjev	1 f 6 r	
581 jajc, štiri po en krajcar	2 f 3 r 11	d
Ena pitana kura	21	d
Pšenice 8 1/2 mernikov, eden po 17 kr	17 f 5 r 20	d
Rži 112 1/2 mernikov, eden po 14 rep.	196 f 4 r	2 1/2 d
Ječmena 10 1/2 mernikov po 12 reparjev	15 f 6 r	
Prosa in fižola 48 1/2 mernikov po 12 r	72 f 6 r	
Ajde 17 1/2 mernikov po 1 goldinar	17 f 2 r 18	d
Ovsa 155 1/2 mernikov po 6 r	116 f 5 r	
skupaj	536 f 7 r 20 1/2	d
Vsega žita je bilo 344 1/2 četrtnov po koroški deželni meri. Končni znesek dohodkov v denarju pa je znašal 536 goldinarjev 7 reparjev in 20 1/2 denaričev.		
I z d a t k i :		
Deželni davek	86 f 7 r 10 d	
Polovica vojaške naklade	21 f	

Letna penzija za Ljubljano 40 f
Odvetščina gospodu grofu Khevenhüllerju 2 f

Redni denar za popravila 10 f
Letna penzija gospoda Sebastijana (vikarja) 100 f

Plača kaplanu, ki jo dobiva poleg dohodkov iz župnijskih zemljišč 150 f
Za opravljanje slovenske (podčrtal A. S.) službe božje v Aichelbergu po nalogu gospoda Sebastijana vikarju v Skočidolu in desetina tam 15 f 3 r 3 d
Za obede, ki jih mora dajati vsakokratni župnik ob patrociniju in proščenju duhovnikom, odvetnikom, cerkvenim ključarjem, godcem, ko prihaja k cerkvi preko 24 križev (procesij), vedno na treh mizah, vsak obed po 15 f 30 f

Vsakoletni stroški pri pobiranju žitne desetine najmanj 15 četrtnov in denarne desetine 20 f

Tukajšnjemu cerkovniku za obede ob nedeljah in praznikih ali letno 10 f
Oskrbniku župnijskih zemljišč se za njegovo delo zmanjša dajatve na najemninu in na žitu, kar znaša 4 f

Večina prinašalcev desetine hoče pri oddaji žita prejemati eno ali dve četrtniki vina in tudi toplo južino, kar ne pride pod 5 gold.

Razen tega so slabi in počasni plačniki in prinašajo tudi slabo žito, ki se ne da prodati in ga moram nameščati iz svojega

Stroški znašajo skupno	493 f 2 r 13 d
Dohodki znašajo	536 f 7 r 20 1/2 d
stroški znašajo	493 f 2 r 13 d

ostane čistega v denarju 43 f 5 r 7 1/2 d

(Dalje v prihodnji številki)

Izredna aktivnost naše mladine v Bilčovsu

V diskusiji na enem mnogih sestankov krajevnega odbora Zveze slovenske mladine v Bilčovsu, je padel predlog, da bi svoje delo posvelili tudi umetnosti, kot sta na primer grafika in abstraktna umetnost. Do te ideje oziroma do tega predloga je prišlo zaradi tega, ker je na našem področju cela vrsta samoukov-talентов za risanje. Ko sem jih vprašal, če bi jih zanimalo, da bi ta talent izpopolnili s kakšnim tečajem za risanje, je moj predlog padel na rodovitna tla. In tako sem

bimo smisel za oblikovanje prostega časa in predvsem še več veselja do svojega „konjička“. Kot udeleženec tega izredno zanimivega in poučnega tečaja sem prepričan, da se bo risarska umetnost na našem področju razširila tudi na druge in da se bo krog umetnikov gotovo povečal. V ta namen bomo tudi v bližnji bodočnost pripravili razstavo, ki bo pokazala, kaj znaajo naši umetniki. Priprave za to prireditve, ki bo skupno z neko kulturno prireditvijo, so že v teku. To

telja profesorja Milana Stumbergerja, ki jih je naučil te veščine. Za ves trud ter potrpežljivost, ki jo je imel z vsemi, se mu je zahvalil predsednik krajevnega odbora ZSM v Bilčovsu, Joža Mečina in mu v znak hvaležnosti izročil ploščo in knjigo, ki predstavljata košček slovenske kulture. Besede zahvale je v imenu Slovenske prosvetne zveze izrekel tajnik Andrej Kokot; v imenu staršev pa se je plesnemu učitelju zahvalil Krušič Anton. Vsekakor je bil to prijeten večer, na katerem se je vrtelo v plesu staro in mlado. Pri tem so starši morali priznati, da jih mladina že nadkriljuje, kar seveda ne pomeni, da so ljubosumni na mlade, temveč da je to priznanje plesnemu učitelju.

S strani staršev je prišel tudi predlog, da bi se izvedel podoben plesni tečaj tudi za seniorje. Predlog je bil soglasno sprejet. In tako se seniorji že zavzemajo za to, da bi pridobili čim več interesentov za tečaj. Želimo, da bi prav tako uspešno končali plesni tečaj kot smo ga mi mladina. Ne nazadnje naj v imenu vseh — risarjev in plesalcev — izrečem zahvalo Slovenski prosvetni zvezi za vso pomoč, ki smo je bili deležni.

prosil znanega slovenskega akademskega slikarja prof. Milana Batista, če bi bil pripravljen dati vzpodbudo in podlago našim samoukom, da bi se izpopolnili v risanju. Profesor je naš predlog rad sprejel in prišel v Bilčovs. Čeprav je bil to samo enodnevni seminar — odvijal se je v prostorih pri Miklavžu — smo se veliko naučili. Udeležba je bila zelo lepa in vsi, ki so se udeležili tega tečaja se sedaj intenzivno bavijo s to umetnostjo. Je že tako, da je treba samo nekaj pobud in mladi ljudje do-

bo važen korak v javnost. V zvezi s to razstavo že sedaj apeliramo na prijatelje, podjetnike in vse tiste, ki so voljni podpirati naše ideje, za podporo. Teden dni po seminarju za risanje, je bil v veliki dvorani pri Miklavžu zaključek plesnega tečaja, ki ga je prav tako organiziral krajevni odbor ZSM v Bilčovsu. Na tej zaključni družabni prireditvi so seveda bili navzoči tudi starši udeležencev tečaja, ki so se tako lahko prepričali o napredku svojih otrok v tej umetnosti in pa seveda o znanju in spretnosti plesnega učitelja.

Občinska seja v Škofičah

Občinski odbor je na svoji zadnji seji starega leta obravnaval vrsto prošenj za spremembo namembe zemljišč. Vsi predlogi — dva je dal tudi zastopnik Volilne skupnosti, Hermann Jäger — so bili soglasno sprejeti. Najvažnejša točka dnevnega reda je bil proračun za leto 1978. Ta znaša na strani dohodkov oz. izdatkov 6.305.000 šilingov; je torej izravnana. Za informacijo občanov je treba povedati, da gredo precejšnje vsote v izvenobčinske namene, tako prispevki za socialno pomoč čez 700.000 šil., za bolnice 315.000, za šolske zadeve 718.000 in prispevek za deželo v višini 425.000 šilingov, kar občinsko blagajno sicer močno obremenjuje a končno posredno in vsaj delno koristi tudi občanom. Poleg proračuna je občinski svet še odobril božično podporo ustanovi „Kriegsopferverband“ v višini 3.000 šil. in se izrekel za to, da dobijo socialno najšibkejši občani vsak po 1000 šil. enkratno.

Samo z glasovi socialistov je bila povišana pristojbina, ki jo morajo

oddajati gostinci za turiste (Orts-taxe). Pod točko slučajnosti je vodja frakcije Volilna skupnost, H. Jäger opozoril na pomanjkanje prostora na cerkvenem pokopališču in vprašal župana, ali je v tej zvezi v okviru proračuna že kaj predvideno, kot možnost bi se namreč ponudila ta rešitev, da prodajo svoje zemljišče na vzhodni strani pokopališča cerkvi in tako omogoči povečanje. Po županovem odgovoru pa prodaja niti ne pride v poštev, ker je bilo zemljišče kupljeno s sredstvi subvencij.

ZSO čestitala Hanziju Ogrisu

Kakor smo že poročali v našem listu je bilčovski župan in podpredsednik Zveze slovenskih organizacij, Hanzij Ogris pd. Miklavž, v ponedeljek obhajal svoj 50. življenjski jubilej. Ob tej priložnosti je bil deležen številnih čestitk. Tako so jubilaru na domu v Bilčovsu pred dnevi osebno čestitali tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij, dr. Franci Zwitter, tajnik ZSO, dipl. inž. Feliks Wieser in zastopnik našega lista.

Tovariš predsednik je ob tej priložnosti našemu jubilaru izrekel zahvalo za vso zvestobo in prizadevnost v prid naše narodne skupnosti in občega blaga z željo, da bi še naprej uspešno opravljal svoje odgovorno poslanstvo v našo skupno korist. V znak hvaležnosti in priznanja mu je predal skromno darilo v obliki knjige.

Tečaj za varjenje

Pred nedavnim je bil v času od 19. do 23. decembra v podravelski kmetijski šoli uspešno izveden tečaj za varjenje. Pobudo za ta tečaj je dala Slovenska kmečka zveza, ki je seveda tudi prevzela vso potrebno organizacijo. Udeležba je bila lepa, saj se je tečaja udeležilo kar 11 ljudi. Kot ugoden in prijeten prostor za takšno poučno srečanje kmetov, kjer se lahko naučijo raznih praktičnih ved, se je izkazala podravelska kmetijska šola, saj je tam kot naročeno za takšne in podobne stvari že urejeno. Med udele-

Slovensko kulturno društvo vabi na

5. PODJUNSKI PLES

ki bo v soboto 14. januarja 1978 ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici.

Nastopa mladinska folklorna skupina iz Globasnice, za ples pa bo igral ansambel „Štirje kovači“.

Prisrčno vabljeni!

ženci in obema učiteljema Mautnerjem in Hofmeisterom je vladala prijetna domačnost. Oba predavatelja je dala na razpolago kmetijska zbornica v Celovcu. Ker ima vodstvo tehnične službe pri kmetijski zbornici dipl. inž. Karl Dominikus, se mu ob tej priložnosti s strani Slovenske kmečke zveze zahvaljujemo za posredovanje. S tem znanjem, ki so ga pridobili naši udeleženci tečaja pri varjenju, si bodo lahko koristno pomagali pri raznih tehničnih okvarah zlasti pri kmetijskih strojih.

To je bila poleg ekscurzije na Gorenjsko druga uspešna akcija Slovenske kmečke zveze, katerima pa bodo sledile še nadaljnje — seminarji, poučna posvetovanja in tečaji.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v št. Vidu v Podju ni vabi na

6. PLES „DANICE“

v soboto 21. januarja 1978 pri Voglu v št. Primožu s pričetkom ob 19.30 uri. Za ples igrajo „Fantje iz Podjune“, poleg tega pa bomo nudili še pester kulturni program.

Odbor

„Gost 78“ v znamenju boljše oskrbe gostov

Drugo leto bo strokovni sejem gastronomije in turizma „Gost“ že desetič odprl na celovškem razstavišču svoja vrata, kar je prepričljiv dokaz velike popularnosti tega sejma.

Številne prireditve in razstave v okviru tega strokovnega sejma se odvijajo v duhu stremjenja za tem, kako bi se gostu nudilo čim več ugodja, da bi se prijetneje počutil v naši deželi.

Osrednji poudarek sejma gastronomije in turizma „Gost 78“, v času od 11. do 19. marca letos, bo v glavnem v posebni razstavi, ki se bo odvijala pod molom „Aktivna oskrba gostov“. Na približno 250 kvadratnih metrih razstavne površine, se bo Institut za pospeševanje gospodarstva (WIFI) pri koroški trgovski zbornici zavzemal za to, da bo skušal dokazati in prepričati gostince, da gost potrebuje več kot samo dobro jed in lepo urejeno sobo. On pričakuje od gostitelja, da se mu nudi tudi druge ugodnosti in to za vse starostne skupine. Pri tem pa je treba zlasti tudi stremeti za tem, da se goste zbliža med seboj, skratka da se ustvari prijetni medsebojni odnos. Oskrba gostov „izven hiše“ se lahko izvede na primer tako, da se jim nudi možnost raznih iger, sončenja na travniku, da imajo možnost, kot na primer pečenja mesa na ražnju itd. Kako ustvariti najboljše pogoje, da bodo gosti še bolj zadovoljni, je seveda zadeva iznajdljivosti vsakega posameznika.

V veliko korist in pomoč, kako ustvariti takšne pogoje, da bo bivanje tujih gostov v naši deželi čim bolj atraktivno, pa bo vsekakor obisk tega sejma, kjer se vsak lahko sam prepriča, kaj njegovemu gostišču najbolj odgovarja. V posebni razstavi „Aktivna oskrba gostov“ boste našli vse tisto, kar bo našim gostincem v veliko pomoč in olajšavo pri nadaljnjem iskanju pravih prijemov, napravili našo deželo čim bolj privlačno za goste.

Nove Elanove smuč

Tovarna „Elan“ na Gorenjskem je znana predvsem zaradi njenih odličnih smuč. Znani švedski smučarski šampion in svetovni prvak, Ingemar Stenmark že leta vozi z „elankami“, tako da imajo te smučke danes svetoven sloves. Seveda ima tovarna Elan tudi svoj razvojni institut, kjer znanstveno proučujejo, kako bi svoje proizvode še izboljšali. V okviru tega znanstveno tehničnega dela je Elanov razvojni institut, skupno z ameriškim prvakom v tekih Stanom Dunkleejem in prvakom v nordijski kombinaciji Jimom Galanesom razvil nove smuč, ki bodo pomenile znaten napredek v tekaških tekmovanjih.

Glavna značilnost novih tekmovalnih smuč so skrajšane konice in s

tem tudi manjša teža. Dandanes ni več večjih tekmovanj brez dobro urejenih tekaških prog. Klasična visoka konica tekaških smuč na takih progah nima več nobene funkcije in je samo v napoto. Pri testiranju novih modelov na Dachsteinu letos septembra, je bila ugotovljena najmanjša višina konice, ki tudi pri smučarjih z daljšim korakom še brez zatikanja vodi smučko v progi, če je le-ta dobro pripravljena.

Prednost skrajšanih konic je v tem, da ima sprednji del smuč pri isti aktivni drsni ploskvi manjšo maso in s tem ugodnejši vztrajni moment poleg tega je čas dušenja (Dämpfungszeit) skoraj za polovico krajši od časa dušenja pri klasični konici. Smuč s skrajšano konico imajo zato med spustom pri večjih hitrostih boljši kontakt s snežno podlago. Frekvenca nihanj je zaradi manjše mase konice večja za 20 do 30 %, kar spet ugodno vpliva na drsenje in doseganje večjih hitrosti. Poleg tega zmanjšanje vibracij omogoča boljše vodenje smuč.

Testi na Dachsteinu so — tako v glasilu delovne skupnosti „Naša smučina“ — pokazali, da se teoretične ugotovitve ujemajo s prakso in tekmovalci, ki so testirali nove smuč, so jih ocenili kot zelo primerne za tek po dobro pripravljenih progah.

Obisk pri mladini ISKRE

Interesna skupnost delavske mladine (ISDM) KDZ se je pred nedavnim udeležila na povabilo ZSM ISKRA oz. ZSM Iskra-elektromehnika Kranj skupnega seminarja mladih delavcev iz obeh strani meje o položaju mladega slovenskega delavca na Koroškem. Predsednik ZSM Iskra-elektromehnika Kranj Miro Krč je orisal položaj in okolje mladega delavca v Sloveniji, Miha Zabltnik pa je informiral o položaju mladega slovenskega delavca na Koroškem. V diskusiji je postalo jasno, da je potrebno o družbenem položaju mladih matičnega naroda kakor koroških slovenskih delavcev še mnogo informacij za dobro poznanje pogojev, v katerih živijo mladi v Sloveniji — v sistemu samoupravnega socializma — in mladi na Koroškem — v kapitalističnem sistemu.

Ta seminar pomeni prvi korak v smeri spoznavanja problemov mladega slovenskega delavca na Koroškem kakor izobraževanja in izpopolnjevanja največje skupine med koroškimi Slovenci, ki je izpostavljena največjemu pritisku in diskriminaciji, ker je od pretežno nenaklonjenega delodajalca popolnoma

odvisna. Ta seminar je bil tudi pomoč mladine iz matične dežele k konsekvantnemu zajemanju mladih slovenskih delavcev in njihovem usposabljanju, da bodo v stanu se braniti, se uveljaviti in socialno ter gospodarsko napredovati, ne da bi se morali odreči slovenstvu.

Ta seminar pa je nudil tudi dosti možnosti za medsebojno osebno spoznavanje, za navezovanje osebnih stikov, ki so za obstoj slovenske narodne skupnosti življenjsko potrebne.

Vsi navzoči so izrazili željo, da bi navezane stike obdržali in jih v bodoče še bolj poglobili in razširili.

Slovensko prosvetno društvo „Herman Velik“ na Kotu v Selah vabi na predvajanje slovenskega barvnega filma

POVEST O DOBRIH LJUDEH

v nedeljo 8. januarja 1978 ob 14.30 uri v šoli na Kotu. Prisrčno vabljeni!

Odbor

SLOVENSKA BARVNA FILMA

- NA KLANCU — v nedeljo 8. januarja 1978 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu
- VRNITEV — v nedeljo 8. januarja 1978 ob 14.30 uri v farni dvorani v št. Ilju.

Filma predvaja SPZ

Iz delovanja dunajskih študentov

Klub slovenskih študentov na Dunaju je v zadnjem času razvijal dokaj široko aktivnost. 29. novembra so slovenski študenti priredili na dunajski univerzi skupno z Avstrijsko visokošolsko zvezo (Österreichische Hochschülerschaft), z Zvezo socialističnih študentov Avstrije (VSSÖ), z Avstrijsko študentsko unijo (ÖSU), s Komunistično študentsko zvezo (KSV) in s Hrvaškim akademskim klubom (HAK) informacijski večer z naslovom „Politični procesi proti Slovenem — izraz protimanjšinske politike“. Po pozdravnih besedah predsednika KSS, Dušana Schlapperja in Janka Kumerja, ki je zastopal pravno skupino VSSÖ, so govorili glavni referenti Filip Warasch, tajnik NSKS, Janko Pipp za KSS in dr. Mirko Messner, urednik Kladiva. Filip Warasch je podrobno razčlenil svoj proces v Salzburgu in ga označil kot neuspeh poskus kriminalizacije gibanja za narodno enakopravnost. Janko Pipp je govoril o škandaloznih policijskih izgrelih v Pliberku, kjer so uradno podrli dvojezičnost, dr. Mirko Messner pa je natančneje poročal o škodljivih dogodkih leta 1976 in tako zaokrožil celotno tematiko. Po zanimivi diskusiji z referenti so zaključili večer, ki ga je obiskalo več sto poslušalcev.

Nekaj dni navrh, 3. 12., je bil v dunajskem Albert Schweizerjevemu domu politični seminar, kjer so z zainteresiranimi Dunajčani obravnavali pomen avstrijske državne pogodbe za demokratični razvoj v Avstriji. Predavala sta med drugim dr. Hanns Haas, znani salzburški zgodovinar, ki je skupno z dr. Stuhlfarrerjem predstavil pred kratkim znamenito

knjigo „Österreich und seine Slowenen“, in dr. Walter Silbermayr, pravnik in član organizacije „Österreichische Vereinigung demokratischer Juristen“ (ÖVDJ), ki je že dostikrat izražala solidarnost s koroškimi Slovenci. Medtem ko je dr. Haas zgodovinsko orisal pomen državne pogodbe za politični razvoj — ne samo Avstrije, je predaval dr. Silbermayr o mednarodno pravni zaščiti tega dokumenta, o nedoslednem „izpolnjevanju“ državne pogodbe, ne samo sedmega člena, ampak tudi drugih točk, kakor denacifikacija in prepoved nacističnega delovanja. Razen teh dveh so podali stališče še zastopnika slovenskih osrednjih organizacij, zastopnik Kluba slovenskih študentov na Dunaju in predsednik Avstrijske visokošolske zveze (ÖH), vodja seminarja pa je bil predsednik solidarnostnega komiteja na Dunaju, Ulrich Trinks.

V klubskih prostorih je govoril študentom še član organizacije „Österreichischer Friedensrat“, univ. prof. dr. Thomas Schönfeld o nalogah in ciljih mirovnega gibanja in o pomenu sklepov Helsinške konference — zelo aktualna tema, saj je tudi Klub izdal pred kratkim izjavo proti nevtronski bombi, ki ogroža splošno razorožitev.

Poleg „šolskega krožka“, ki se ukvarja z manjšinsko šolsko problematiko in ki bo predstavil rezultate svojega dela na Koroških kulturnih dneh (doslej sta predavala predsednik Zveze demokratičnih učiteljev (BdL) mag. Reinhard Sellner in prof. Janko Messner), se oblikuje še skupina gospodarsko zanimajočih študentov, ki so se v svojem prvem sre-

čanju menili z dr. F. Velikom in inž. M. Schnablom o gospodarskih problemih v zvezi z manjšino.

Izredno aktiven pa je bil v zadnjem času „kulturni krožek“ KSS: na predavanje so vabili dr. M. Messnerja. Govoril je o „prelomu v upodabljanju kmečkega vprašanja“ v delih Prežihovega Voranca; zasnovali so kratak diskusijski prispevek o pomenu Mladja za koroško kulturo (glej Mladje 28) in napisali kabaretičen skeč o terorizmu v Avstriji: nevarni teroristi z gamsbartom ogrožajo Dunaj, za njimi pa čepijo duhovni očetje Peter Terorini, Cilka Hartman in študentski predsednik Pinsendorfer. Bombni ekspert dr. Zaksaka in znani literarni antiterorist Tigris Detelec sta glavna zasledovalca teh subverzivnih elementov; nabit polni klubski prostori in bučen aplavz pri prvi predstavi — najlepši uspeh za kulturno skupino.

V božičnih počitnicah, 21. 12., pa so se člani „kulturnega krožka“ predstavili še celovski publiki v Auli Slovenici z izborom socialno kritičnih tekstov. Številnim poslušalcem so brali iz svojega programa slovenske delavske in revolucionarne literature. Obujanje naše napredne kulturne tradicije je utrjevalo solidarnost z zatiranimi in tlačeni, solidarnost, ki jo tudi koroški Slovenci pričakujemo od resničnih demokratov.

Naj bo Klub slovenskih študentov v novem letu še naprej tako aktiven, kajti največja želja za 1978 se nam izpolnjuje, če bo mladina — kmečka, delavska in študirajoča — tudi v naprej narodno politično prebujena!

KSS na Dunaju

„Vojna v etru“ izmišljotina nemškonacionalističnih krogov

Šest dni je bil pretvornik na Peči, ki od 26. decembra naprej omogoča slovenski TV sprejem tudi na območju južne Koroške, zahodno od Celovca do Šmohorja v Zilji ter v Kanalski dolini v Italiji in zgor-njesavski dolini v Sloveniji, tarča ostre gonje s strani koroškega tiska, češ da ta oddajnik moti sprejem avstrijske televizije. Čeprav se ta tisk močno prizadeva zbrati na južnem Koroškem mnogo takih obremenilnih dokazov, saj je načrtno ustvarjal psihozo, da bodo močnejši s strani pretvornika na Peči zajele 10.000 do 25.000 ljudi, so morali v zadnjem času to močno napihnjeno številko znižati že na 2000, kar pa po ugotovitvah avstrijskih strokovnjakov tudi ne odgovarja resnici. V zvezi s Pečjo se je torej ogromno napihovalo. Tudi trditve, da je kanal 47 bil dodeljen samo Avstriji, se je med tem izkazala za neresnično. Kanal 47 je namreč prav tako italijanski kakor jugoslovanski, torej ni izključno lastnina Avstrije, kakor se je to vedno poudarjalo. „Vojna v etru“ med Avstrijo in Jugoslavijo, kot je to bombastično napihoval koroški tisk s KTZ na čelu — nil izmislili so si jo koroški oblikovalci javnega mnenja iz nemškonacionalističnih krogov. Tiskovna agencija „SINDOK“ v Celovcu je glede „motenj“ ugotovila, da tu ne gre za tehnične motnje, marveč za močnejše politične narave. Nemške nacionalistične sile namreč silno moti, da smo koroški Slovenci nekaj dobili, kar nam po pravici gre (Južni Tirolci na primer sprejemajo kar šest nemško govorečih programov).

Da sprejem slovenske televizije preko pretvornika na Peči ne moti nikogar, pričajo številni dopisi in telefonska sporočila, ki smo jih prejeli tako v našem uredništvu kakor tudi na sedež Zveze slovenskih organizacij. Iz njih smo razbrali veliko zadovoljstvo, da naše ljudstvo lahko spremlja programe tudi v slovenščini, da je sprejem dober in da ni nobenih motenj. Vse naše bralce naprošamo, da nam takoj sporočijo, če bi bil kakšen primer motenj avstrijske TV. Med številnimi poročili, ki smo jih prejeli, objavljamo sledeči prispevek iz Vrbe.

Žarek svetlobe in prijetno božično darilo oziroma presenečenje v pravkar minulem črnem letu, ko je juljska manjšinska zakonodaja koroškim Slovencem odvzela dve tretjini avtohtonega slovenskega ozemlja (med drugim odpisala Ziljo), je vsekakor sprejem slovenske televizije preko pretvornika na Peči.

Sedaj ima tudi zgoraj omenjeni odpisani del južne Koroške možnost sprejemati na ekranih dogodke in stvaritve slovenskega naroda v matični deželi. Čeprav so v koroškem tisku še posebno pa v KTZ bruhal strup proti novemu pretvorniku na Peči, češ da moti sprejem na Koroškem, moram osebno ugotoviti, da na območju Vrbe, kjer sem doma, ni nobene motnje; nasprotno, ker sem vgradil ojačevallec (Verstärker), da bi imel še lepši sprejem s Peči, se je tudi avstrijski I. oziroma II. program bistveno zboljšal.

Čudim se, da se s koroške strani dela takšen krik in vik proti slovenskemu TV sprejemu na Koroškem, ko pa je to samo velika pridobitev za južno Koroško. TV taksa, ki jo

moramo plačevati, je zelo visoka, bodimo sedaj veseli, da imamo še en program več. V normalnih razmerah (žal teh na Koroškem in v Avstriji ne poznamo) je tako, da se ob takšni pridobitvi vsakdo tega razveseli (tudi v sosednji Sloveniji so bili veseli, ko so s pomočjo Dobrača dobili novo možnost TV sprejema), le na Koroškem nekaterim pisunom to ne gre v račun in tako „prepričavajo“ prebivalstvo, da je vzrok vseh motenj TV pretvornik na Peči. Seveda je tudi zanimivo ugotoviti, da v koroškem tisku še nihče ni omenil, kakšen je novi sprejem iz Slovenije. Tudi to bi radi ljudje vedeli, saj so časopisi zato tu, da ljudi seznanjajo z dogodki ne pa samo desinformirajo kot v tem primeru. Po pisanju koroškega tiska imaš vtis, da so Jugoslavlani vključili pretvornik na Peči samo zato, da bi motili koroški TV sprejem. Za mojo osebo lahko rečem, da sem izredno vesel novega slovenskega TV sprejema in da kljub sugeriranju s strani koroškega tiska, da Peč moti avstrijski TV sprejem, tega nisem mogel opaziti.

Vrblian

Naši planinci pričakali Novo leto na zasneženi Bleščeči

Kakor že več let, tako smo slovenski planinci na Koroškem tudi letos obhajali tradicionalno silvestrovanje v naši planinski postojanki „Koči nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči planini. Čeprav vreme za nekatere ni bilo preveč obetavno, saj je pihal mrzel veter in vmes mešal snežinke, je pa le-to ustvarjalo tisto prijetno romantično planinsko vzdušje, ki ga more najboljše posredovati ravno muhasta zima. Čeprav je v dolini malo ali sploh nič snega, je pa na Bleščeči planini prava zima, saj je snega do kolena in to sam pršič. Ko smo prišli proti večeru v postojanko je bila ta prijetno topla, kar je seveda zaslug našega neumornega gospodarja koč, Jozeja Miklavčiča, ki je kljub svojim 80. letom že dopolnile s svojim nečakom Tončijem in obema planinskima grčama Jožo Koflerjem in Jožo Kumčičem prigazil na planino (slednja sta tudi že naložila sedmi križ na rame). Naslednjega dne na Novo leto pa je koč obiskal tudi 70-letni Maks Kanzian s sinom in snaho. S tem hočemo samo povedati, da se stari gadje niso ustrašili vremena in da niso le srčni temveč tudi zvesti prijatelji našega tradicionalnega silvestrovanja na Bleščeči. Kakor lansko leto, tako so tudi letos šentjacobške pevke in pevci mešanega zbora „Rož“ pod vodstvom Lajke Milisavljevič obiskali našo planinsko postojanko in z lepo ubrano pesmijo popestrili novoletni dan in tako dali naši tradicionalni prireditvi posebno slovesen pečat.

Medtem ko je v silvestrski noči veter divje tulil okoli

oglov koč in je vmes tudi snežilo, je bilo v koči prijetno družabno razpoloženje s petjem plesom in vsem tistim, kar naredi silvestrsko noč v zasneženih planinah tako privlačno in romantično. Točno o polnoči smo se zbrali pred kočjo in z raketami, ki smo jih izstrelili v zrak in ki so spremenile belo zasneženo planino s kočjo v pravilčno pokrajino, polno pestrih bleščečih se barv, naznanili prihod novega leta. To priložnost je izrabil tudi predsednik Slovenskega planinskega društva Lubo Urbajs, da je vsem želel mnogo sreče in veselja v gorah.

Letošnje silvestrovanje na Bleščeči je bilo peto po vrsti, vendar s to razliko od ostalih, da je bilo največ snega in da je bila izredna prijetna domačnost, morda prav zaradi tega, ker sta vreme in snežne razmere zahtevale več napora in samopremagovanja kot druga leta. Spet smo imeli priložnost spoznati nove, predvsem mlade planince, ki se jim je odprlo novo področje oblikovanja njihovega družabnega življenja. Torej pridobili smo novih prijateljev, kar je seveda tudi naš namen, da našo planinsko družino pomladimo in razširimo. Planinski domek na Bleščeči planini opravlja pomembno poslanstvo ne samo med našimi planinci temveč tudi med planinci drugih narodov — tudi tokrat so jo obiskali turisti iz Zvezne republike Nemčije. Planinska postojanka na Bleščeči je torej dom srečanja takšnih ljudi, ki ne poznajo narodnih ali drugih predsodkov, torej ljudi, ki so resnično pošten in dobri ljudje.

JANEZ ŠVAJNCER

Pridi k potoku

1

Gregor Šipek kratko in malo ni maral ljudi, ki so roke držali križem. Vtepel si je v glavo, da bo spremenil svet. Ni se sicer ozrl daleč naokoli, ostal je kar v najbližnjem krogu, med domačini. To so mu pomenili člani šolskega kolektiva, ki so ga sestavljale ženske. Njihova večina ga nikakor ni prestavila v podrejenost, nasprotno, obetala si je, da bo zlahka izpeljal svoje zamisli.

Trn v peti mu je bil le ravnatelj Gvido Zorec. Ta možakar se sploh ni ogrel za novosti, ljubša mu je bila že tolikokrat prežvečena vsakdanjost, da je Gregorja Šipka kar bolelo. Prestar si za tale položaj, si je pravil in že videl sebe na njegovem mestu. Imam vse pogoje, da te lahko zamenjam, samo čas, čas.

Jasno so mu dali vedeti, da je pravzaprav popoln začetnik, pripravnik. Najprej bo moral spoznati učiteljski poklic, saj, saj, pride v razred in njegova učna ura je na pogled kar v redu, toda kaj pa luknje?

Ne gre tako hitro, kakor si domišlja, bo že moral potrpeti, naj se kar ogleda po učiteljih.

Resda vzbujajo vtis, kakor da so naveličane in jim ni več za nič drugega kot za mir v odmorih. Sedijo zaverovano, pogledi jim sekajo skoz okna, ki so obrnjena na cesto. Gle-dajo in opazujejo avtomobile in pešce, da lahko obirajo in spletkarijo za hrbtom.

Moje drage, meni ne boste prikriale, se je slišal Gregor Šipek, zase me tudi ne boste pridobile.

Učiteljski stan razumem popolnoma drugače kot ve. Svoboda misli in ukrepanja, to je osnova, mar mi je, da vam

sedim nasproti in z vami vred zeham. Hočem mnogo gibanja in sprostivte.

V potrditev, da ne bo ostal samo pri besedi, je vstal in začel svoje kroženje med njimi. Jemal je dolge korake in pomikal glavo naprej, da je pritegnil njihovo pozornost.

Odtegnil jih je iz zamaknenosti, ki jo je natančno tako razumel, ker se mu še ni posrečilo prodreti v njihovo bistvo.

Odpočivale so si in nabirale moči za naslednjo šolsko uro, njemu pa so se prikazovale za brezkrvne dvonožke, ki sta jim začetek in konec strnjena v posedanju ob enolončnici, črni kavi in cigareti.

Ravnatelj Gvido Zorec se je razhajal z Gregorjem Šipkom. V pretesno zbornico je stopil odločno, že so mu oči ujele prav njega, pomigal mu je s kazalcem in kaj je mladi

Danes začenjamo objavljati nov roman, delo znanega slovenskega pisatelja Janeza Švajncerja, ki nas bo popeljal v svet učiteljev in šole. Prepričani smo, da bo vzbudil zanimanje tudi med bralci našega lista.

Avtorju pa se tem potom iskreno zahvaljujemo, da nam je ljubeznivo dovolil ponatis.

Uredništvo

učitelj mogel drugega, kakor da je obrnil svoj pohod po prostoru v ravnateljevo smer.

Odšla sta ven na hodnik, ravnatelj je celo odprl vrata in tudi zaprl za obema, v pisarni pa se ni kazal več tako zelo vljudnega. Pustil ga je stati nekaj hipov, šele nato mu je ponudil stol.

Sedela sta v neenakopravnem položaju. Gregor Šipek ni našel drugega izraza za nastalo vzdušje. Čakal je mirno, čeprav mu je brnelo v vseh udih. Prelezel je ravnateljevo telo, kolikor se mu je kazalo nad pisalno mizo z obveznimi ro-

žami v stekleni ovalni vazi, in ugibal, kje ga je spet polomil, da se mora s predstojnikom srečati prav tu, med temi pleskarskega čopiča potrebnimi stenami.

Pogovor je bil enostranski, v ravnateljev prid.

Prav to je motilo in razočaralo Gregorja Šipka. Kam smo prišli, da mu ta stavec ne pusti do besede. Pravico ima do lastne obrambe, do zagovora, oni pa nič, prede svojo vzgojiteljsko nalogo z rahlo privzdignjenim prstom. Jasno, kazalec uperja vanj, kakor je storil malo prej, ko ga je poklical iz zbornice.

„Ne razumem vas, mladenič,“ je začel ravnatelj Gvido Zorec po starem, preskušenem receptu. „Novotarije uganjate. Prav. Ne nasprotujem vam, tudi sam se ogrevam zanje. Toda praksa, praksa. Pozabljate nanjo, kaj? Prišli ste pohlevno, skoroda nisem videl v vas kandidata za dobrega učitelja. Potem ste pa odprli zapornice. Zlili ste iz sebe, kar se vam je nabralo v zbiralniku. Predlagate množičnost krožkov za kulturo. Premisliti moram, kaj sploh hočete doseči. Šolski red nam nalaga točno določene obveznosti, vi bi se pa radi oddaljili od tega in nadaljevali nekaj popolnoma svojega. Ne morete, zakonitosti dajem prednost. Lahko greste!“

Gregor Šipek je postal rdeč kot najnovejša zobna pasta. Po hodniku ga je odneslo preneglo, da bi bila hišnica Hilda Frecko mogla opaziti njegova vročična lica.

Učiteljice so slišale korake, Špela Hreščak je opozorila kolege in že je hrup napolnil zbornico.

Tako je novo pečeni učitelj zadel na prvo oviro in si ohladil navdušenje, ki ga je pripeljalo med vrste šolskega kolektiva.

V sobi z oknom na dvorišče je slonel na polici, dokler se ni spodaj pojavil ravnatelj Gvido Zorec. Ze je utonil v notranjosti poslopja in s čevlji obdeloval hodnik.

Stene, stene. Skoznje se je slišal vsak šum. Ni smel niti pošteno stopiti in že se je za sosednjo sobo oglasilo trkanje.

Špela Hreščakova je tudi mislila samo nase, njena šestletna Vidka je pa lahko tekala po stanovanju, da je priklicala sosedovo Lenko. Niso ju utišali, še pustili so jima pretirano prostost. O ti popustljivi starši!

Starši pridejo velikokrat v položaj, ko jih žre občutek krivde pred enim ali drugim otrokom. V takem položaju je na primer mati, ki gre v službo, ne da bi se prej sprijaznila z mislijo, da bo morala zaradi tega mogoče nekoliko zane-marjati otroka: v takem položaju so starši telesno in duševno pohabljeni otroka; dalje starši, ki posvojijo tujega otroka in mislijo, da morajo z nadležno skrbnostjo dokazati, da so ga vredni; potem starši, ki so jih vzgajali tako strogo, da imajo pri vsaki stvari občutek, da ne de-

Radi bi discipliniranega otroka

lajo prav — dokler ne morejo dokazati, da ravna-ajo prav; in nazadnje tisti starši, ki so na univerzi ali kakšni strokovni šoli študirali otroško psihologijo, ki poznajo vse pasti, prežee nanje, a si kljub temu domišljajo, da bodo zaradi svojega znanja prečudovito vzgajali otroke.

Naj bo vzrok za občutek krivde tak ali drugačen, dejstvo je, da po navadi otežkoča vzgojo. Oče ali mati zahteva od otroka vse premalo, od sebe pa veliko preveč. Pogosto hoče biti mati potrpežljiva in prijazna še celo takrat, ko je njeno potrpljenje že do kraja izčrpano in ko je otrok že čisto nebrzdán, tako da bi ga vsekakor bilo treba malo trše prijeti. Ali pa omahuje takrat, ko bi z otrokom morala biti odločna.

Kot vsak odrasel človek tudi otrok ve, kdaj si dovoljuje preveč, pa čeprav mati zapira oči pred njegovim početjem. Zaradi grdega vedenja ga peče vest. Želi si, da bi mati naredila konec njegovemu početju. Toda če ta ne poseže vmes, postaja otrok po navadi vedno hujši. Kot da bi hotel s svojim vedenjem reči: „Ali res ne vidiš, kakšen sem? Ali bom moral ves svet podreti, preden boš mojemu početju naredila konec?“

Nazadnje že tako strahovito izziva, da je materinega potrpljenja konec. Mati ga ozmerja in kaznuje, v hišo se spet vrne mir. Toda ker je to taka mati, da jo neprestano žre občutek krivde, se zdaj sramuje, da se je nad otrokom tako zelo spozabila. Namesto da bi ga pustila pri miru, skuša vzeti kaznen nazaj ali pa otroku dovoliti, da ji vrne milo za drago. Dovolj mu, recimo, da se grdo vede ravno takrat, ko ga kaznuje. Ali kazni prekliče, še preden jo otrok do polovice prebota. Ali se dela, kot da nič ne vidi, če se začne otrok znova grdo vesti. Če otrok materi ne vrne milo za drago, ga začne mati včasih sama izzivati k temu — ne da bi se seveda zavedala, kaj dela.

Mogoče se vam zdi vse to preveč zapleteno ali nenaravno. Dejansko pa ta problem ni redek. Skoraj vsaka mati spusti svojega otroka kdaj z vajeti, ko se ji zdi, da mu je bila nepravilna ali da ga je zanemarjala. Ampak po navadi kmalu spet najde ravnotežje. Včasih pa kaka mati izjavi: „Ta otrok me razdraži z vsakim svojim dejanjem in z vsako besedo!“ To je zanesljivo znamenje, da ima mati prehlano hud občutek krivde, da je kronično povišana in popustljiva in da otrok na to reagira z neprestanim izzivanjem. Noben otrok po naključju tako zelo ne draži matere. Če mati spozna, v katerih pogledih je najbrž preveč popustljiva, in če se je potem zmogla nekoliko disciplinirati, bo — če je na pravi poti — na svoje veselje ugotovila, da se njen otrok ne le lepše vede, marveč da je tudi veliko srečnejši. Zdaj ga ima res lahko rajši kot prej, otrok pa se na to ljubezen spet pozitivno odziva.

Nasveti proti „mačku“

Prazniki so pač s pijačo blagoslovljeni, zato takrat navadno kar dežujejo pozivi dežurnim službam, od zdravstvene do prometne. Marsikdo namreč nima občutka za mero v pijači in jedači. Po stari navadi si ne moremo kaj, da „ga“ ne bi zvrnili kozarec in več. Lepo, če smo pri najboljšem zdravju in če nas ne čakata delo in vozilo pred vrati. In že se ponuja prvi nasvet: bodite tako pametni in rajši pustite vozilo pri miru. Najboljše bo, da se po zabavi sprehodite, to bo koristilo vam in vašim, pa tudi nikogar ne boste ogrožali. Kesanje je dostikrat prepozno, kar dokazuje porazna bilanca nesreč, ki so posledica popivanja.

Drugi nasvet ni nič manj važen: na večerno zabavo ne jemljite s seboj otrok. Vsaj do njihovega petnajstega leta spadajo v posteljo, če pa jih že nočete pustiti samih, ostanite rajši tudi sami doma. Za vso družino bo to nepozaben večer. Majhni otroci nikakor ne sodijo v zakajene lokale, doraščajoči mladini pa razposajena in dostikrat razbrzdana družba daje vse premalo dobrih zgledov. To, kar morda odraslih ne moti, lahko zbudi slabe predstave pri mladih.

Ne bi vam zdajle predaival o tem, kako škodljiv je alkohol in kako se iz občasnega popivanja lahko izcimi stalno popivanje. O tem kdaj drugič. Kaj pa naj rečem o količini in vrsti pijače, ki jo človek lahko brez škode popije? Nasveta ni. Požirek žganega bo večini ljudi povečal apetit, nekaterim pa bi povzročil vrtoglavico in zgago. Nasploh velja, da je pijača toliko bolj nevarna, kolikor bolj je koncentrirana, umetna pa še bolj kot naravna, domača.

Torej: pijemo po jedi in ne na prazen želodec, po pameti in meri, nikdar pa, če smo utrujeni, nerazpoloženi in polni težav. Koliko,

pa vsak sam najbolje ve. Za nekoga bo dovolj kozarec ali dva, drugi „ga“ nese malo več, vendar je meja pri pol litru, za dobrega pivca pri litru — ves večer. Računati pa moramo, da potem nismo sposobni za delo ali volan vsaj 12, če ne že 24 ur, saj alkohol le počasi izgori in izginja iz telesa: približno 0,1 % na uro, potemtako pol litra vina, kar da nekako 0,5 %, izgori v 5—6 urah. Zato tudi po nesrečah lahko izračunajo, koliko pijače je bil krivec popil.

Zdaj pa pogledimo še, katera znamenja nas opozarjajo, da smo mi že skoraj preokročili mejo in kako pomagamo, če do tega pride?

Alkoholne pijače nas najprej poživijo in pogrejejo, kmalu pa začno učinkovati na naše živčevje: zmanjša se razsodnost, popusti samokontrola, človek postane brezskrbnejši, predrznejši. Ko še „pijemo“, začne pešati vsklajevanje gibov (negotova hoja, nesmotrne kretanje), čutila oslabijo, zlasti vid in sluh, še bolj popuščata samokontrola: tak človek postane siten, izziva, napada. Če mu ni dovolj, pa začne prava omama, opiti obleži in zaspi, kjer pač je, uide mu voda ali blato, povrača in če ni pomoči lahko pri hujši zastrupitvi tudi umre.

Brž ko začutimo glavobol ali vrtoglavico, negotove noge in nejasno vidimo, je to plat zvona: pijače je bilo že preveč — takoj moramo nehati piti, če ne bo joj! Želodec se kar sam upre in, če se pošteno izbruhamo, smo samo lahko veseli, da je žel strup iz telesa: seveda pomagata samo v prvi ali največ drugi uri, ko smo pričeli peti. Kasneje je že vsa pijača prešla v telo in jo tudi z bljuvanjem ne bomo več spravili ven.

Hujši opoj je na tešče in po žganju, kot pa vinu ali pivu po večerji! Pa tudi „nesemo ga“

ne vsi enako. Vendar nas lahko včasih tudi „unese“.

Pomoč je nakazala že narava sama: strup mora čimprej iz telesa: zato v najhujših primerih izpere želodec zdravnik. Skodelica prave kave poživi izločanje tekočin iz telesa, sodavica pa samo pospešuje vsrkavanje, zato je ne pijemo! Maščobe ne zadržijo pijanosti, zato olje ne pomaga.

Opit človek spada v posteljo, pokrijemo ga toplo, da se ne prehladi, leži naj na boku, da se ne bi zadušil, če bi morda pričel povračati. Ne smemo ga pustiti samega, tudi zato da se kako ne poškoduje.

Kaj pa mi, ki „ga“ nismo toliko, a vseeno malo preveč? Telesni napor (zato peš domov!) pomaga, pa skodelica prave kave in nato en dan lažje prehrane z dovolj tekočin, da se želodec opomore. Tudi post ne škoduje, kamilni čaj pa tako vsi poznamo. „Mačka“ pomaga prežgati še kaka tableta aspirina.

Če pa nas daje „maček“ huje, raje lezimo in ga prespimo, nikar pa ne sitnarimo okoli in se ne lotevamo dela po sili, da ne bo nesreče!

Končno še eno opozorilo: morda se nam pripeti, da bomo te dni zagledali nekoga ležati ali sloneti ob robu ceste; raje recimo, da ga bomo najprej zaduhali. Nikar ne prepustimo takega človeka samemu sebi, saj morda gre za srčno slabost, kako bolezen ali še mnogo drugih vzrokov, ki jih skriva ta dišeči oblak. Obvestimo reševalce ali milico, če mu ne moremo sami pomagati. Vendar sami ne silimo preveč vanj, da je še ne skupimo. Vsekakor pa tak siromak ne bi smel biti poceni tarča neokusnih šal nevzgojenih ljudi — kaj če bi bil naš brat, oče, mati ali sestra?

Naj za konec zaključim z iskreno željo, da vseh današnjih navodil ne bi potrebovali, se zahvalim za prebiranje teh naših „pogovorov“ in vam zaželim obilo zdravja, sreče in zadovoljstva pri delu in v družini, v letu, ki je še pred nami. Srečno!

Hren redno uživajmo v zimskih mesecih

Hren je doma v južni Evropi. Pri nas ga goje v vrtovih, dobi se pa tudi podivjan na prostem. Lep hren pridelamo na dobri globoki zemlji, ki ni pognojena s svežim gnojem.

Korenine kopljemo od septembra do februarja, to je v mesecih, katerih imena se končujejo na r. Hren uporabljamo samo svež. Ob pravilnem spravilu v dobri kleti in v vlažnem pesku ohrani vso vrednost tudi za tisti čas, ko ga zunaj ne izkopljemo.

Najvažnejše hrenovo zdravilo je glukozid sinigrin. Vsebuje še močno eterično olje — to pa z drugimi snovmi vred povzroča solzenje in kihanje pri strganju korenine. Hren učinkuje dražeče na sluznico želodca in črevesja, prav tako tudi na prebavne žleze.

Hren povečuje izločanje soka, vendar ga ne smemo zaužiti pre-

več naenkrat, ker s tem preveč razdražimo ledvice in to lahko povzroči krvavitve iz ledvic. Zelo dobre uspehe so dosegli pri vnetjih mehurja in ledvičnega meha z majhnimi količinami, ki jih je treba jemati redno. Če uživamo sveže nastrgan hren, ki mu dodamo malo vinskega kisa in nazadnje osladimo z grozdnim sladkorjem, na dan po 3 do 4 polne jedilne žlice, bo seč kmalu postal bister, v njem ne bo več bolezenskih snovi.

Sveže stisnjen hrenov sok hitro uničuje bacile. Ker je bogat z vitamini C, je hren izvrstno zdravilo proti skorbutu. Dobredejen je vpliv hrena na bolna pljuča. Če ga uživamo z medom in neprečiščenim sladkorjem, dosežemo razredčitev sluzi in omejimo draženje na kašelj. Ta zdravilni učinek ni omejen samo na navadne

katarje, nič manjši ni pri astmatičnih boleznih, celo pri jetičnem kašlju pospešuje izločanje sluzi in učinkuje zdravilno. Vendar se je treba uporabi odreči, če pride obnem do močnih drisk ali močnega nočnega potenja.

Sladkorni bolniki naj redno uživajo hren, enako revmatiki ali osebe, ki so nagnjene k protinu.

UPORABA V LJUDSKEM ZDRAVLIVSTVU

2 čajni žlički nastrganega hrena zavremo v 1/4 litra rdečega vina in zavretek popijemo; to učinkuje spodbudno na menstruacijo. Če damo 8 do 10 rezin hrena v požirek belega vina in to popijemo v 8 do 10 urah, pospešimo izločanje kamnov, seča in pomagamo pri mesečnem perilu. Če kdo ne more na vodo, naj nastrga hren, ga

spraži na maslu in to položi toplo na mehur.

Ustna voda pri nagnjenosti k zobni gnilobi: 50 g drobno nastrganega svežega hrena, 20 g janeževih plodov in 20 g poprove mete. Vse to namakati v 1 l žganja 3 mesece, po okusu razredčiti in s tem izpirati usta. Pri neješčnosti vzamemo 60 g sveže naribanega hrena, 40 g vodne kreše in to namakamo v 2 litrih belega vina nekaj dni. Potem popijemo zjutraj na tešče 1/4 litra.

Hrenov kis (nastrgan hren namakamo v vinskem kisu 8 dni), razredčen, je kozmetično sredstvo; z njim odpravljamo sončne pege, jetrne lise in mozoljavost.

Pri želodčnem čiru pijemo „hrenovo vino“ (50 g nastrganega hrena namakamo v 1 l belega vina 98 dni), 2-krat na dan po 1/4 litra, zjutraj na tešče in zvečer.

Naslednji upor se je polastil Gregorja Šipka tisto uro, ko je ravnatelj Gvido Zorec prišel k njemu v razred. Obstal je na vratih, mu pomagal s kazalcem in po prstih odšel do zadnje klopi. Postavil se je k oknu, mu obračal hrbet, ko pa je za hip umolknil, je rekel uradno:

„Nadaljujte s snovjo!“

Sploh mu ni privoščil pogleda.

Solarji so pazljivo poslušali Gregorja Šipka. Premetenci, je prešinila mladega učitelja. Potuhnili ste se in komaj čakate, da mi potem, ko bo ravnatelj odšel, pokažete zobe. Kakor da jih že niste. Te popackane stene so vaše delo. Tako ne razumem umetnosti. Če že hočete postati slikarji, narišite vsaj kaj novega, zanimivega. Na stenah je dovolj prostora, začnite kjer koli, pri vratih ali tam med okni.

„Pesnik je v tej baladi povedal marsikaj poučnega.“ Gregor Šipek je zajel zrak, malo pomolčal, nato pa samozavestno zategnil: „Tovariš ravnatelj, jaz sem razložil glavno vsebino balade, vi jim pa povejte nauk, ki sledi iz tega.“

Drobne glave so se kot na povelje obrnile tja proti ravnatelju, ki je sprejel Šipkov poziv razumevajoče in dobrohotno. Čutil se je celo polaskanega, da mlademu učitelju pomaga iz zadrege, sebi pa doda še nekaj ugleda. Kar od tam, kjer je stal, je rekel:

„Pesnik je izrazil splošno veljavno misel, da niti najmanj ni priporočljivo izpostavljati se nevarnosti in brez potrebe klicati nase nesrečo.“

Solski zvonec je učencem odprl usta, da so se sprostili in pozabili na pesnika, učitelja in ravnatelja.

Gregorja Šipka je zvonec postavil pred nadaljnjo preskušnjo. S povešenimi rameni je šel za ravnateljem Gvidom Zorcem in predeval v ustih cigareto. Prižgal si jo je takoj, ko sta stopila iz razreda, živčnost, živčnost, kako naj bi se brzdal, zares ne pričakuje pomiritve med njima.

„Neprijetno je, brezupno je,“ je rekel Gvido Zorec. „To z naukom balade ste posrečeno speljali. Priznam, da ste zadeli kanček duhovitosti. Enkrat prenesem, drugič mi bo zoprno. Mislim, da me razumete, kaj sem vam hotel s tem povedati?“

Posledica tega je bila, da je Gregor Šipek odbrzel čez cesto v točilnico.

V dušku je popil kozareček vinjaka. Čutil je, da potrebuje močno okrepčilo za svoj razdivjani organizem.

Kmalu je popustila napetost, ki je ostala v njem po srečanju z ravnateljem, in se je ni mogel orresti brez poživila. Položil je desnico na točilno mizo in preletel z očmi sklenjene prste. Zmigal je z vsemi petimi in napodil muho. Nadležnica, le od kod se je vzela, pa ravno njega obletava. Neprijetno ga je spreletelo po telesu, da je potisnil kozareček po plošči proti natakarkici Manki, ji namignil z glavo in pomežiknil.

Manka je široko pogledala in odprla usta, oglasila se ni, le kozareček je napolnila in ga postavila pred učitelja. Še tega je zvrnil naglo, si prižgal cigareto in rekel: „Manka, ti si srečna. Sploh nimaš nobenih skrbi. Molči, ne potrebujem tvoje razlage in obrambe. Meni je pa tako, no ja, kaj to tebe zanima.“

„O ja,“ se je oglasila natakarkica in se ščemerjeno zastrmela v mladega učitelja, ki je malomarno položil denar za zapitek na točilno mizo in jo pustil samo.

„Kaj ti je povedal lepega?“ je z zvišanim glasom vprašal mehanik Dolfe sem od vrat, kjer sta se srečala z Gregorjem Šipkom. Ko se ne bi bil odmaknil, bi ga bil vihravec sunil v ramo, tako neznansko se mu je mudilo iz točilnice.

Manka je pobrala denar s točilne mize in odvrnila: „Ne vem, v takem stanju ga še nisem videla.“

Gregor Šipek je bojeval hud boj s samim seboj. Mar je to tisto, česar ni pričakoval? Poln mladostnega žara se je bil priglasil ravnatelju Gvidu Zorc in mu zatrjeval, da je našel svoj življenjski cilj. Že od mladih let mu je rojilo po glavi, da bo učitelj. Navezan je na otroke, kakor da čuti svoje mesto med njimi. Naloga je zahtevna, zato se je odločil, da bo pomagal deliti znanje mlademu rodu. Vsi moramo poprijeti, ali ne?

Ravnatelj Gvido Zorec je molče poslušal novo pečenega učitelja. Kaj kmalu si je ustvaril sodbo o njem. Zdelo se mu je, da Gregor Šipek nekoliko pretirava. Naj bo navdušen, prav je tako, toda podoben je brezglavcu. Zaletavost se mu bo

hudo maščevala. Mikalo ga je, da bi ga ustavil pri naštevanju predlogov, kako naj bi v šoli uredili to in ono. Ni se prenalgil, sklenil je počakati in prepustiti stvarjem svojo pot.

Ko se je Gregor Šipek vrnil iz točilnice, ga je ravnatelj Gvido Zorec pričakal na hodniku. „Pred šolo nisem hotel stati,“ je začel. „Perilo peremo doma. Novo mi je to, kar počnete. V prostem času lahko, nič ne rečem, vi pa si privoščite kar med poukom.“

„Ja, kaj pa?“ je ušlo Gregorju Šipku. Ze je stisnil ustnici in lovil na obraz resnost, obenem pa se ga je lotil upor.

„Še sprašujete?“ Ravnatelj je za spoznanje vzdignil kazalec, ki je kazal proti točilnici.

„A tako,“ je priliznjeno rekel Gregor Šipek. „Ne počutim se najboljši. Menda sem pojedel kar prestanega. Lahko da imam občutljiv želodec in to hitro naškodi, kajne?“

„Niste edini. Odvisno je od načina, kako uživamo hrano. Ali jo pogoltujemo ali prežvečimo. Učiteljice se ne pritožujejo nad kuhinjo. Obroki so sveži in izdatni, vendar ne tolikšni, da bi obremenili želodec. Zmernost v jedi in pijači je še zmeraj preskušeno pravilo. Misliu, da me razumete?“

Gregor Šipek se je posiljeno nasmehnil. „Meni očitata nezmernost? Tovariš ravnatelj, za kakšnega pritepenca me pa imate? Nisem priplaval semkaj na vodnih smučeh.“

Tudi ravnatelju je veselo zacvetelo lice. Prijateljstva nista sklenila, še bolj se je odprl prepad med njima.

„Nisem pristaš izjemnosti. Pijte po večerih, če želite blažila svojemu nemiru. Ne bom vam zameril. V razrodu pa zahtevam natančnost. Kako ste danes podajali učno snov? Od mene ste zahtevali, da razložim šolarjem bistvo balade. S takim načinom dela se ne boste nikoli osamosvojili. Le pojdite v razred, že tako ste si odstrigli precej učne ure. S tako nabranimi minutami si ne boste ovenčali glave s svetniškim sijem.“

Kako se lahko na videz nedolžni in pohlevni vinjak razdivja, ko najde pot iz steklenice v človeka. Popil sem samo dva kristalno čista kozarčka, si je rekel Gregor Šipek. Oglašalo se je kot refren in se mešalo med razlago.

(Dalje v prihodnji številki)

Osnovno gradivo, na katerega se lahko naslonimo pri orisu socialne in gospodarske strukture na slovenskem in jezikovno mešanem prostoru avstrijske Koroške, so uradni podatki avstrijskih ljudskih štetij. Ta prostor zajema danes kakih 2400 km², medtem ko na njem živi skoro 120.000 prebivalcev. Ves ta prostor ne predstavlja administrativne celote, ampak je razdeljen med štiri okrajna glavarstva Šmohor, Beljak-dežela, Celovec-dežela in Velikovec. Med temi je velikovski politični okraj pretežno slovenski, medtem ko so ostali trije združeni z neslovenskimi deli dežele.

Glavna ovira pri obdelavi teh podatkov je dejstvo, da jezikovni podatki ljudskih štetij ne nudijo realne jezikovne podobe Koroške, ampak le pod vplivom nemškega koroškega nacionalizma izkrivljeno sliko na škodo slovenske manjšine. Še zlasti drastični so v tem pogledu jezikovni podatki zadnjega štetja 14. novembra 1976, oziroma „štetja posebne vrste“. Gre za štetje, ki ima po svojem značaju izrazito diskriminacijski značaj, saj se je za njim skrila zahteva nemškega nacionalizma po „uradni ugotovitvi“ Slovencev in Hrvatov, ali drugače rečeno: načelen dvom v obsolj obeh manjšin. Absurdnost podatkov tega štetja kaže dejstvo, da so na slovenskem etničnem prostoru Koroške našli komaj kakih 2600 oseb slovenskega jezika, medtem ko naj bi jih bilo v vsej deželi 3941. O resnosti popisnih podatkov priča tudi dejstvo, da se štetja ni udeležilo skoro 71.000 Korošcev, poleg tega pa je bilo tudi več tisoč neveljavnih glasovnih lističev.¹ Podobno so na avstrijskem Štajerskem našli vsega 1831 oseb s slovensko materinščino. Tisk je pisal, da je bila tretjina teh glasov oddana v Gradcu, ter jih je vsaj del pripisal protestnikom iz večinskega naroda.² Podobno je bilo tudi na Gradiščanskem, kjer so našli vsega 2946 oseb hrvaškega in 1883 oseb madžarskega jezika.³

Izkrivljeni jezikovni podatki ljudskih štetij pa veljajo za Koroško še posebej za čas od ustanovitve prve avstrijske republike dalje. Po njih naj bi bilo leta 1923 le še 39.292 oseb slovenskega jezika, število, ki naj bi do leta 1934 padlo na vsega 26.796 oseb. Kako so oblasti ocenjevale te uradne podatke, pa zgovorno priča cenitev takratnega koroškega deželnega glavarja, ki je v letih po prvi svetovni vojni pisal o 65.000 Slovencih,⁴ ali pa še bolj točno ugotovitev avstrijskega tiska, ki je v tistem času cenil število Slovencev na 80.000.⁵

Neuporabnost jezikovnih podatkov obeh ljudskih štetij v času prve republike za ugotavljanje jezikovne strukture južnokoroškega prebivalstva so po zmagi nad nacizmom priznale tudi koroške deželne oblasti. Znano je, da so te oblasti takrat uvedle za območje slovenskega jezikovno mešanega dela koroške obvezno dvojezično osnovno šolo, teritorialno območje tega šolstva pa dobili na podlagi jezikovnih podatkov zadnjega ljudskega štetja v habsburški monarhiji. V celoti je šlo za strnjeno območje 62 takratnih občin, se pravi istih občin, ki naj bi imele po podatkih štetja leta 1910 vsaj 10-odstotni delež slovenskega prebivalstva (po uradnih podatkih so takrat v mejah današnje avstrijske Koroške našli 66.602 Korošcev slovenskega jezika, medtem ko je privatno slovensko štetje še vedno naštel 115.000 Slovencev).

Popisni podatki zatorej omogočajo le celotnostni oris gospodarske in socialne strukture južnokoroškega prebivalstva, ne omogočajo pa podrobnejše analize socialnega in gospodarskega položaja tamkajšnje slovenske skupnosti. Značilno je tudi, da so našli leta 1939 našli več Korošcev slovenskega jezika, kot je to uspelo Avstrijcem pri obeh štetjih v času prve republike. V nasprotju s tema štetjema so takrat našli kar 44.708 oseb slovenskega jezika, vzrok za to pa je bilo pač prizadevanje rjavega režima po boljšem etničnem poznavanju Koroške, da bi — kot kažejo njihovi nadaljnji ukrepi — čim bolj udarili po slovenski manjšini. Druga značilnost tega štetja pa je dejstvo, da je bila takrat prvič uzakonjena takojenova na „vindišarska teorija“, se pravi teorija, po kateri se etnično enolno slovensko prebivalstvo Koroške deli na dve med seboj popolnoma ločeni skupini, na „nacionalne Slovence“ ter na takojenovane „Windische“, element, ki da se v celoti podreja nemškemu nacionalizmu za to pa zato pač ni mogoče prištevati k manjšini. Značilno je, da je druga avstrijska republika prevzela tako delitev Slovencev v svo dotedanjo manjšinsko politiko, vključno z ljudskimi štetji. V šestdesetih letih pa je bilo celo opaziti poskuse uveljavljanja take delitve Slovencev v mednarodni znanstveni literaturi.⁶

Večji vpogled v socialno strukturo južnokoroškega prebivalstva pred drugo svetovno vojno je doslej — kolikor je znano — podal edinolet Fran Zwitter.⁷ Njegova analiza kaže, da je bila Koroška v tem času primeroma precej agrarna dežela. Še bolj pa je to veljalo za slovenski del dežele. Tako je izračun za velikovski okraj, kjer živi največ Slovencev, pokazal na kar 65,8 % agrarnega življa, medtem ko je znašal ta odstotek za vso deželo 47,3 %. Velikovski okraj je bil

tudi najbolj agraren okraj Koroške.

Se zlasti poučni za primerjalno analizo socialne strukture koroškega prebivalstva pa so podatki, ki jih nudi štetje leta 1934 za velikovski politični okraj. Tu je Zwitter pokazal na preseñelljivo visok odstotek delavstva v koroški poljedelski proizvodnji, odstotek, ki je presegel dve petini vseh zaposlenecv. Pokazalo se je tudi, da odstotek agrarnega delavstva ni zastajal za celotnim delavstvom niti za 10 %, ali drugače rečeno: število kmetijskega delavstva je bilo še vedno večje od zaposlenih v obrti in v industriji. Poleg tega je treba upoštevati, da šteje načelno avstrijska statistika vse bližnje sorodnike kmečkega gospodarja, zaposlene na njegovem posestvu, v skupno „sodelujoči rodbinski člani“, čeprav so se tudi sami označili za hlapce ali dekle. Primerjava strukture agrarnega prebivalstva cele Koroške s strukturo agrarnega prebivalstva velikovskega okraja je pri tem pokazala, da med prebivalstvom na obeh področjih ni bilo bistvenih razlik. Zwitter tudi opozarja, da bi razčlenitev skupine agrarnega prebivalstva v manjše grupe pokazala, da sta pri štetju odpadli skoro dve tretjini popisancev na posle, ostali del pa na kmečki proletariat v ožjem smislu be-

gozdarstva, z velikim deležem samostojnih ter z zelo malo kmetijskih delavcev;

● 5 (na celem Koroškem 13) občin še vedno kmetijskega značaja, vendar z znatnim deležem zaposlenih tudi v drugih gospodarskih strukturah, pri tem pa se poklicna dejavnost omejuje v glavnem na kmetijstvo in industrijo z obrtjo;

● najbolj številna skupina na celem Koroškem (85) ter na njenem južnem delu (15) so občine, ki niso več izključno kmetijske, čeprav imajo še večino aktivnega prebivalstva v kmetijstvu, zraven teh pa je že dober del zaposlen v glavnem v obrti in industriji; te občine so tudi brez večje migracije delovne sile;

● naslednjo skupino tvori 8 občin (na celem Koroškem 16) z močnim odlivom delovne sile v industrijske ali obrtne obrate v sosednjih občinah; v teh občinah prebivalstvo, zaposleno v kmetijstvu, ne prevladuje, pač pa še vedno dominirajo kmetijski obrati;

● naslednji tip, ki ga omenjamo, pa so podeželske občine v bližini večjih mestnih središč z močnim odlivom delovne sile; od 10 koroških občin tega tipa jih po podatkih iz leta 1951/52 kar 7 leži na dvojezičnem področju.

Pregled opozarja na pretežno pode-

učen je dalje podatek, da se je moralo v zadnjem desetletju izseliti iz Koroške kakih 15.000 Korošcev,¹¹ med njimi seveda tudi Slovenci.

Primerjava podatkov obeh zadnjih popisov prebivalstva v letih 1961 in 1971 tudi kaže, da se je v tem času dvignilo povprečno število koroškega prebivalstva za 6,2 %. Iz tega povprečja izstopata še zlasti celovška kollina ter mesto Beljak, na slovenskem etničnem področju pa področje okrog Podkloštra, Velikovca, Galicije, Dobrle vasi in Škocijana. Vsa ostala južna Koroška pa je po podatkih, ki so nam na voljo, pod deželnim povprečjem. Še zlasti bi ob tem opozorili na negativni saldo popolnoma slovenske občine Sele, ki v tem času beleži nad 10 % padec skupnega števila prebivalcev.

Gornji podatki vsekakor kažejo na hitro socialno in gospodarsko prestrukturacijo dežele, kažejo pa tudi, da večinsko slovenski del Koroške v marsičem zaostaja za ostalo deželo. O gospodarskem preslojevanju prebivalstva priča že podatek, da je v desetletju 1961—1971 padel delež v agrarnih dejavnostih (skupaj z gozdarstvom) celotnega koroškega prebivalstva za 6,4 odstotka (od 17,9 na 11,5 %). Na območju velikovskega političnega okra-

stavlajo Slovenci kot pripadniki nižjih socialnih razredov.

Tej raziskavi se je leta 1972 pridružila še analiza pretežno slovenskega kraja Slovenj Plajberk, to je občine, v kateri je danes razkroj klasične vaske strukture že precej napredoval. O tem priča dejstvo, da je bilo leta 1972 le še 12 % gospodinjstev čisto kmečkih, visok pa je že delež kmečko-delavskih oziroma delavsko-kmečkih ter polkmečko-delavskih in polkmečko-obrtniških gospodinjstev. Ugotovljena je bila tudi visoka izselitvena kvota tamkajšnjega prebivalstva. V celoti pa je raziskava pokazala odsev specifičnosti socialno-ekonomskih procesov, podobno kot se ti kažejo na obrobni, hribovitih območjih koroških Karavank.¹²

Že ti podatki kažejo, da je danes na Koroškem, podobno kot drugod, močno viden prehod prebivalstva iz agrarnih dejavnosti v druge poklice, s tem pa tudi zmanjševanje deleža agrarnega prebivalstva na račun drugih zaposlitvenih skupin. Znan je podatek, da se je samo v desetletju 1951—1961 zmanjšalo število koroških obratov, katerih gospodinjstva žive izključno od kmetijstva, od 18.869 na 12.572 ali za skoraj 33 %. Ta proces je danes že znatno hitrejši. Za dvojezično ozemlje danes sodijo, da živi izključno od agrarne dejavnosti danes še kakih 30 % prizadetega prebivalstva.¹³

III.

Vrsta gospodarskih in socialnih dejavnikov vpliva seveda tudi na jezikovno in narodnostno zavest južnokoroškega prebivalstva. Na to najbolj zgovorno kažejo jezikovni podatki popisa 1951, se pravi popisa, ki je v času obeh avstrijskih republik naštelo še največ Korošcev slovenskega jezika. Kljub vsej vprašljivosti teh podatkov daje njihova vzporeditev s takratnim popisom prebivalstva, zaposlenega v domači občini ali izven nje, zanimivo podobo, veljavno za peldeseta leta.¹⁴ Primerjava obojnih podatkov kaže, da je bil v občinah s pretežno agrarnim prebivalstvom leta 1951 delež občanov s slovenskim občevalnim jezikom bolj poudarjen, in obratno. Za današnje razmere pa je treba upoštevati, da je bila šele leta 1957 ustanovljena gimnazija za Slovence v Celovcu, do danes edini srednješolski zavod, namenjen slovenski skupnosti, ali drugače rečeno: tisti učni zavod, ki v marsičem prispeva k ustvarjanju širše intelektualne rasti med manjšino ter bolj živih in dejavnih pogledov na manjšinsko vprašanje.

Upoštevajoč to dejstvo prav podatki o poklicni (oziroma socialni) strukturi dijakov gimnazije za Slovence v Celovcu omogočajo opozorila na določene strukturalne spremembe med slovensko manjšino. Ti podatki so vsekakor bližji dejanskemu stanju od tistih, ki bi jih utegnili dobiti iz podatkov zadnjih avstrijskih ljudskih štetij. Tako podatki o poklicni strukturi staršev dijakov, vpisanih v to gimnazijo, kažejo na močan delež dijakov iz kmečkih družin, vendar pa delež od srede 60. let upada ali vsaj stagnira, čeprav je še naprej na prvem mestu. Nasprotno pa raste število dijakov iz drugih poklicnih skupin, tako predvsem iz uradniških, obrtniških in drugih poklicev, dejstvo, ki nedvomno kaže strukturne premike med slovensko manjšino na Koroškem. Še zlasti pa bi podčrtali močno zastopanost delavskega elementa, kar še posebej velja za drugo polovico šestdesetih let. Značilen je tudi podatek, da so v šolskem letu 1975/76 predstavljali dijaki iz delavskih družin relativno najmočnejšo skupino. Ob njih ter kmečkih otrokih pa nastopajo kot tretja poklicna skupina otroci iz uradniških in nameščen-skih družin, katerim sledijo obrtniki in ostali poklici.

Dr. Tone Zorn

Opombe

- Josef Nischelwitzer, Kärnten im Dilemma, Weg und Ziel, Wien 1977, št. 1, 8.
- Prim. Südost Tagespost, Graz, 1. februar 1977, št. 21.
- Hrvatske novine, Željezo, 21. januar 1977, št. 3.
- Die Slovenen in Kärnten — Slovenci na Koroškem, Borovljje-Ljubljana 1974, 36.
- Carinthianisches, Die Lage der Slowenen unter Österreich u. jene der Deutschen im Königreiche der Serben, Kroaten und Slowenen, Ljubljana 1925, str. 10 (po listu Arbeiterwille).
- Primer take vrste je npr. prispevek Wilfrieda Krallera, Methodische Völker- und Sprachkarte, v mednarodnem letopisu za kartografijo iz leta 1961.
- Fran Zwitter, Koroško vprašanje, Ljubljana 1937.
- Prav tam, str. 21—22.
- Mikrofilm, internih podatkov nacističnega ljudskega štetja hrani arhiv Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani.
- Janko Pleierski, Avstrijsko ljudsko štetje dne 31. marca 1961 na Koroškem v primerjavi s štetji dne 22. marca 1934 in 1. junija 1951. Tipkopisna študija, ki jo hrani knjižnica Inštituta za narodnostna vprašanja. Študija je bila pripravljena leta 1964 v okviru Sklada Borisa Kidriča.
- Herbert Paschinger, Kärnten, Eine geographische Landeskunde I, Klagenfurt 1976, str. 154—158.
- Tone Zorn, Prispevek k problematiki sprememb v socialnih strukturah koroških Slovencev. Razprave in gradivo Inštituta za narodnostna vprašanja, Ljubljana, št. 6/1974, str. 106—108.
- Prim. oceno inž. Franca Einspielerja, prim. npr. Nedeljski dnevnik, november 1977.
- Wohnort-Arbeitsort der unselbständigen Berufstätigen, Wien 1956.

Socialno-gospodarska struktura in ljudska štetja na slovenskem in jezikovno mešanem delu Koroške po drugi svetovni vojni

sede. Analiza je tudi pokazala, da je v tem času skoro 40 % v kmetijstvu zaposlenih Korošcev tvorila skupina kmečkih poslov in delavcev.⁸

Izračun Frana Zwitterja najde potrditev tudi v internih podatkih nacističnega ljudskega štetja 1939.⁹ Podatki tega štetja sicer kažejo za celotno Koroško določen padec skupnega števila agrarnega prebivalstva, dejstvo, ki ga je nedvomno pripisati odpravi dotedanje kronicne brezposelnosti; vendar je agrarni življenjski še vedno presegel tretjino vsega koroškega prebivalstva (43,4 %). Pač pa ostaja podoba za velikovski okraj še vedno nespremenjena, saj je tu delež agrarnega prebivalstva še vedno tak kot pred petimi leti (65,4 %). Od industrije in obrti je v okraju ta čas živelo 22,9 % prebivalcev.

Podatki štetja leta 1939 potrjujejo še drugo opozorilo Frana Zwitterja, namreč obstoj močnega deleža agrarnega prebivalstva na Koroškem. Njegov delež je znašal za vso deželo 20,6 %, s pritegnitvijo pomožnih družinskih članov pa se je dvignil kar na 35,5 %.

Zbirni popisni podatki tega štetja za velikovski okraj pa povedo še več. Po njih so bili najmočnejša poklicna skupina delavci z 42,2 %, tem so sledili gospodarsko samostojno (30,5 %), uradnikov je bilo vsega 3 % ter nameščencev 3,2 %.

Pomoč pri orisu gospodarskega in s tem tudi socialnega položaja prebivalstva slovenskega in jezikovno mešanega prostora Koroške v tem času ter v letih po drugi svetovni vojni omogoča dalje analiza tipologije koroških občin, izdelana na podlagi podatkov, zbranih v letih 1951—1952. Gre za raziskavo, ki je pritegnila naslednje faktorje: gospodarsko razdelitev prebivalstva, delež dnevne migracije delovne sile, socialno sestavo zaposlenih (se pravi samostojni in nesamostojni v poklicu), delež upokojenecv ter velikost občin po številu prebivalstva. Pri tem so seveda upoštevane takratne občine in ne nova obzinska ureditev iz leta 1973, s katero je bilo odpravljenih več desetih koroških občin.

Raziskava je, upoštevajoč različno poklicno strukturo prebivalstva, razdelila koroške občine na 15 skupin. Gre za razdelitev, ki sega vse od kmečkih občin z nad 70 % v kmetijstvu in gozdarstvu zajetega aktivnega prebivalstva ter bistvene migracije delovne sile pa tja do obrtno-industrijskih občin s približno 40 % zaposlenih v trgovini in prometu, svobodnih poklicnih in veljavnih službah. Če med 62 občinami območja obveznega dvojezičnega šolstva izločimo na podlagi tipologije najbolj značilne oblike občin, dobimo naslednjo sliko:

● 7 (na celem Koroškem 38) kmetijskih občin z nad 70 % aktivnega prebivalstva živečega od kmetijstva in

želski značaj slovenske koroške nase-litve in to z večjim ali manjšim deležem agrarnega prebivalstva, ponekod pa tudi z dnevnim odlivom delovne sile. Značilno je, da je bila med kmetijskimi občinami z močnim prilivom delovne sile leta 1951 na dvojezičnem ozemlju ugotovljena le ena (Bela). Ob agrarnih občinah pa so nastopile v tipološkem smislu na dvojezičnem ozemlju še takojenovane uslužnostne ter obrtnoindustrijske občine. Med takimi občinami brez bistvene dnevne migracije delovne sile, vendar pa z velikim deležem gospodarsko nesamostojnega gospodarstva najdemo leta 1951 na dvojezičnem ozemlju Koroške dve. Prav tako sta bili dve nadaljnji občini razporejeni med občine, katerih prebivalstvo služi preskrbi širše okolice s trgovskimi, prometnimi in upravnimi storitvami. Za socialno-gospodarski in narodnostni položaj slovenske manjšine pa je značilno, da v okviru teh občin na dvojezičnem ozemlju ne najdemo večjega mestnega središča, saj sta obe večji mestni središči (Celovec, Beljak), h katerima gravitira slovenski in jezikovno mešani prostor, izven dvojezičnega ozemlja.¹⁰

II.

Nadaljnji oporišči za spoznavanje socialno-gospodarske strukture južnokoroškega prostora so migracije tamkajšnje delovne sile. Podatki povojnih ljudskih štetij kažejo, da sta kraja z največjim dotokom prebivalstva obe največji koroški mesti, Celovec in Beljak, ki pa ležita na obrobju slovenskega etničnega prostora. Kot področje s padcem skupnega števila prebivalstva nastopa prostor osrednjega dela Karavank, Svinje planine in hribovitih Gur med Vrbskim jezerom in dolino reke Drave. Značilno je tudi, da je do leta 1961 padlo število prebivalstva v lujkoprometni občini Otok ob Vrbskem jezeru, pa tudi v drugih lujkoprometnih krajih na tem območju (Poreče, Kriva Vrba); vzrok temu je bilo vsekakor dejstvo, da se je do leta 1961 izselil iz tega področja del vojnih beguncev ter izseljencev, ki so se med in po drugi svetovni vojni znašli na tem področju. Opozoriti pa je, da se je temu ustrezno spremenila tudi narodnostna sestava tega prostora na škodo Slovencev.

Popisni podatki tudi kažejo, da so Karavanke še naprej področje padanja števila prebivalcev. Isto velja tudi za Svinjo planino ter za posamezne občine Ziljske doline; nasprotno pa je skoraj celotno področje celovške kotline prostor z rastjo prebivalstva, seveda na škodo avtohtonega slovenskega življa. To kaže, da se prebivalstvo seli predvsem v kraje z boljšimi gospodarskimi in socialnimi pogoji. V Podjunu na primer nastopa kot tak kraj lujkoprometna občina Škocijan. Po-

ja, ki ga na tem mestu še posebej omejujamo, je bil tu odstotek deagrarizacije nekaj večji (11,7 %), vendar pa moramo upoštevati dejstvo, da okraj leta 1971 še vedno beleži 30,2 % delež agrarnega prebivalstva. V tem času je tudi močno narasel delež prebivalstva tega okraja, ki živi od turizma, medtem ko je po drugi strani viden celo določen padec števila zaposlenih v industrijski in obrtni dejavnosti.

Dejstvo, da popisni podatki štetja 1961—1971 na področju poklicne statistike niso popolnoma uskladeni, žal ne omogoča nekaterih medsebojnih primerjav. Tako na primer statistika iz leta 1971 govori o močnem deležu prebivalcev tega okraja, zaposlenih v gradbeništvu. Teh je bilo ob popisu 2491 (skupaj z družinskimi člani pa 6689 ali 15,5 % vseh prebivalcev), ki pa jih statistika izpred desetih let še prištevava v kategorijo zaposlenih v industriji in obrti. Primerljivi podatki pa kažejo, da se je v desetletju 1961—1971 dvignila poklicna skupina zaposlenih v trgovini in prometu za 31 % (od 2845 na 4995). Predvsem pa tudi ti podatki kažejo na močan prodor turizma, od katerega je leta 1971 živelo 1583 oseb, ali 37,4 % več prebivalcev kot pred desetimi leti.

Na socialni položaj prebivalcev velikovskega političnega okraja vsekakor kaže podatek štetja 1971, da je bilo med 16.122 občan tega okraja samostojno zaposleno 3098 oseb (19,2 %). Zaposlenih pomožnih družinskih članov je bilo 1214 (7,5 %). Podatki dalje kažejo, da je bilo nesamostojno zaposlenih skupaj 11.810 oseb, med katerimi je bilo 5987 delavcev, 2589 kvalificiranih delavcev, 3214 uradnikov in nameščencev. Videli je torej, da zavzema v okraju močan delež med zaposlenimi ne kvalificirana delovna sila.

Večji vpogled v socialno in gospodarsko strukturo južne Koroške pa daje raziskava mladih slovenskih intelektualcev, opravljena leta 1971. Raziskava je zajela 4 kraje, od katerih sta dva še večinsko agrarna (Dob v občini Pliberk ter Globasnica) in dva kraja, v katerih agrarna struktura že stopa ali je že stopila v ozadje (Čahorče v občini Kolmara vas ter Ločilo v občini Podklošter). Med raziskavo se je pokazalo, da je tudi v krajih s pretežno agrarno strukturo (50 do 70 % prebivalstva zaposlenega v kmetijstvu) opaziti pojav deagrarizacije, drugod pa porast zaposlenega prebivalstva v sekundarnih in terciarnih dejavnostih z vsemi posledicami, ki so s tem povezane. V posameznih krajih je dalje opaziti vplive večjih središč, iz katerih se v bližnjo ali oddaljeno okolico naseljuje nedomač neslovenski element. Pri doseljencih gre po ugotovitvah raziskave za pripadnike višjih socialnih razredov, ki s pridobivanjem zemlje izpodrivajo avtohtoni življenjski, za katerega je značilno, da ga večinsko se-

V novo leto 1978 ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

človekovih pravic — namreč pravice soodločanja prizadetega pri njegovih življenjskih vprašanjih!

Ni pa mogoča rešitev niti ne bo uspela ne pod psihičnim pritiskom groženj in podtikavanja, ne pod dejanskim fizičnim pritiskom s pomočjo političnih procesov in protizakonitostih policijskih ukrepov.

Pod temi vidiki je tudi sleherno sodelovanje v takojmenovanih sovetih narodnih skupin nemogoče, ker so del nesprejemljivega zakona in konec konca — kakor je razvidno iz Pabrove izjave — namenjeni izključitvi predstavnosti slovenskih narodnih organizacij od reševanja življenjskih vprašanj slovenske narodne skupnosti.

S tem so podane naše predstave bodočega reševanja po sprejetem zakonu o narodnih skupinah in z njim povezanih odredb zvezne vlade bolj kot prej odprti vprašaji slovenske narodne skupnosti. Na takih osnovah smo vedno in vsekdar pripravljeni za razgovore in poudarjamo — tudi za sprejemljive kompromise, ker pogledi nikakor niso tako nasprotni, da ne bi bila mogoča premestitev gladišč in stališč, če se izključijo „ekstremne pozicije“ na žalost odločujočih koroških nemško-nacionalističnih sil.

Na vladi je sedaj, ali je pripravljena z nami iskati in najti sporazumno rešitev, ali topo vztrajati na ureditvi, ki ni v skladu z duhom in črko državne pogodbe, ne z načeli sklepne listine konference o varnosti in sodelovanju v Evropi in ki ni prinesla nad vse potrebne pomiritve v osrčju Evrope. Mi s svoje strani smo pripravljeni in želimo, da bi novo leto 1978 končno bilo leto zadovoljive rešitve našega vprašanja in s tem pomiritve v deželi in preko njenih meja.

Dr. Franci Zwitter
predsednik ZSO

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIO CELOVEC

SOBOTA, 7. 1.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELA, 8. 1.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darila vam bo.

PONEDELJEK, 9. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Dr. Miran Zwitter: Stara in nova pota manjšinskega vprašanja.

TOREK, 10. 1.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Celovski radijski dnevnik — šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 11. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 12. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Mladina in šport — O. Zupančič: Veronika Deseniška.

PETEK, 13. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

vodi je mlin — 21.35 Dnevnik — 21.50 Glasbena medigra — 22.00 Športni pregled — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 1.: 10.25 do približno 12.15 in 13.25 Slatom za moške — 15.20 Kmetijska oddaja — 16.20 Slatom za moške — 17.20 Poročila — 17.25 Lolek in Bolek — 17.35 Svet, v katerem živimo — 18.00 Obzornik — 18.10 Rojstvo grafike — 18.45 Mladi za mlade — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Julija pri nas doma — 21.35 Kulturne diagonale — 22.20 Dnevnik — 22.30 šahovski komentar.

TOREK, 10. 1.: 9.30 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.17 Razigrana sobota — 17.50 Obzornik — 18.00 Pisani svet — 18.45 Jugoslovanska trimska televizija — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Pogovor o... — 20.55 Črni kruh — 21.55 Obrazi jazza — 22.25 Dnevnik.

SREDA, 11. 1.: 9.30 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Pogumni napadalec — 17.35 Južnoameriški indijanci — 18.00 Obzornik — 18.10 Komunist mora biti vzor sodelavcem — 18.45 Zlati vek zborovskega petja — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Spominjam se — 22.00 Propagandna oddaja — 22.05 Miniature — 22.20 Dnevnik.

ČETRTEK, 12. 1.: 9.30 TV v šoli — 17.40 Poročila — 17.45 Čebele in narava — 18.27 Obzornik — 18.40 Profesor Baltazar — 18.50 Je režiser ustvarjalec ali ne? — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Boccaccio: Vuga: O ukradenem ljubimcu — 20.40 V živo.

PETEK, 13. 1.: 9.30 TV v šoli — 16.20 Poročila — 16.25 Rokomet Celje: Partizan — 17.40 Obzornik — 17.50 O lončarju in carju — 18.15 Deček Dominik — 18.45 Povezanost in odtuženost — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 20.50 Razgledi — 21.30 Dnevnik — 21.45 Spencerjevi piloti — 22.35 Poročila.

Srečanje bivših maturantov

V zelo prijetnem vzdušju, ob je dači in pijači, pa še za duševno hrano je bilo poskrbljeno, smo se v torek po Božiču srečali maturanti letnika 1968, da bi ob desetletnici svojega zrelostnega izpita skupno obravnavali s svojim počenjanjem v teh zadnjih desetih letih. Nekdanji in še kar naprej razrednik Fike nam je zavrtel film iz svojega repertoarja, in vsi smo se od srca nasmejali nad figurami, ki so nastopale. Hkrati pa je človeku postalo kar nekam tesno, ko se je na platnu vrtel del lastne preteklosti. Seveda smo se morali vsi spovedati, priznati svoje grehe, odkar nas je razrednik spustil iz svojega varuštva. In ugotovili smo, da smo še vsi enako „zreli“, kot smo vedno bili. Zapeli smo, da so natakarji kar strmeli, in vsi smo si bili edini, da še nikoli tako, še sploh pa ne pri ministru na Dunaju. In ugotovili smo, da smo ostali nekeje še vedno isti otročaji, kot smo bili dolgih osem let, ko smo se skupno in vsak zase prizadevali za kar se da veliko trdo pridelanih žuljev na naših takih ali drugačnih zadnjicah. In dogovorili smo se, da bomo še skupno peli in pili, da pa ob prihodnjih srečanjih ne bi sedeli na suhem, bo razrednik Fike moral odpri novo hranilno knjižico.

Eden od „zrelih“

Slovensko kulturno društvo v
Globasnici vabi na igro

HIŠA MESTNEGA SODNIKA

ki bo v petek 6. januarja 1978
ob 14.30 uri pri Šoštarju v
Globasnici.

Gostuje farna mladina iz Pli-
berka.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 7. 1.: 16.00 Stari sodnik — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.20 Pregled sporeda — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Gala večer v cirkusu Krone — 22.10 Krone — 22.30 Pokopljite volkove v brezno — 0.10 Poročila.

NEDELA, 8. 1.: 9.40 Veleslalom za moške — 13.10 Veleslalom za moške (2) — 15.35 Yellow submarine — 17.00 Mikijeva nova hiša — 17.20 Naš vrt — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Paj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Marija Antoinette — 21.50 Šport — 22.00 Claes Oldenburg — 22.50 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.25 Veleslalom za ženske — 10.25 Veleslalom za moške — 12.55 Veleslalom za ženske — 13.25 Veleslalom za moške — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Omaruru — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 MI — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Petrocelli — 21.40 Poročila — 21.40 Šport.

TOREK, 10. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Devica na strehi — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raj — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 MI — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Lilli Palmer: Žena ostane žena — 21.10 Tele-muzej — 21.20 Theo Lingner dirigira — 22.00 Sredozemsko morje — 22.55 Poročila in šport.

SREDA, 11. 1.: 9.00 Tudi šale morajo biti — 9.30 Podlaga uspešne vzgoje vajencev

PLES KLUBA SLOVENSkih
OBČINSKIH ODBORNIKOV

bo v soboto 28. januarja 1978
s pričetkom ob 20. uri pri
Šoštarju v Globasnici.

Igrajo: „Fantje treh dolin“

Prisrčno vabljeni!

POSOJILNICA ŽELEZNA KAPLA

obhaja svojo

80-LETNICO

Člani bodo jubilej svoje ustanove proslavili
na svečanosti, ki bo danes, petek 6. januarja
1978 popoldne v hotelu OBIR.

Posojilnica Železna Kapla se v jubilejnim letu še posebej priporoča za vse denarne posle.

Uspel šahovski turnir

Ponedeljek 26. decembra bo gotovo za vse udeležence šahovskega turnirja v Globasnici nepozabno doživetje. Turnir pri Šoštarju je pripravila Slovenska športna zveza z namenom, da bi se tudi na šahovskem področju lahko v lastnih vrstah udeleževali vsi tisti, ki jim šah nekaj pomeni. Udeležba je bila razveseljiva, saj je tekmovalo 22 vnetih šahistov, ki so prišli iz raznih krajev Koroške. Bili pa so tudi taki, ki se niso upali spustiti v boj, misleč da igrajo pre slabšo. Tako so se zadovoljili le z opazovanjem in upamo, da so nabrali toliko poguma, da bodo prihodnjič tudi sami že aktivno sodelovali.

Turnir je potekal po švicarskem sistemu, ki je za podobna srečanja najbolj primeren. Vendar so ob koncu nastopile težave pri razvrstitvi posameznikov.

Prvo mesto je pripadlo nedvomno trikratnemu deželnemu prvaku Juriju Daisingerju, ki ga je suvereno osvojil brez izgubljenih točk in z naskokom dveh točk pred izenačeno skupino štirih nadebnih šahistov, saj je pri tem številu igralcev možna realna uvrstitev le za dva kandidata, medtem ko ostalim lahko botruje sreča ali pa tudi nesreča.

Tako je bilo tudi tokrat med našimi šahisti, ki so se med seboj po kvalliteti vendarle razlikovali. Zaradi tega je na koncu turnirja imelo več igralcev izenačen položaj.

Za drugo mesto pa so se potegovali Polanšek Justin, Schellander Kristijan, Kunčič Franc in Ferm Ivko. Vsi so dosegli po pet točk. Tako je komisija odločila, da so ti štirje odigrali med seboj še dodaten turnir, ki je odločil sledeči vrstni red: drugo mesto je prepričljivo zasedel Kristijan Schellander, ki je v odločilnem turnirju osvojil vse možne točke in s tem dokazal svoje znanje in sposobnosti.

Tretje mesto je pripadlo našemu izkušenemu šahistu Ivku Fermu. Četrto je osvojil Franci Kunčič, peto pa za zopet nada in up slovenskih šahistov,

Justin Polanšek, ki je imel ravno v zadnjih srečanjih tudi nesrečno roko.

Prvi trije so prejeli lepe pokale, katere so darovali: Zveza slovenskih zadrug, Slovenski vestnik in Janko Ogriz iz Bilčova. Vsi pa so prejeli lepo spominsko diplomu Slovenske športne zveze.

Prijetno doživetje je pripravil naš deželni mojster Jurij Deisinger. V času ko so se omenjeni štirje igralci borili za uvrstitev od drugega do petega mesta, je on odigral simultanko na 20 deskah. To je bilo za marsikoga zopet nekaj novega, saj kaj takega še marsikdo ni doživel. Tudi v simultanki se je naš mojster dobro izkazal in vsi so ga zaslužno občudovali ko je po eno in pol urnem igranju simultanko odločil z rezultatom 17,5:2,5 v svojo korist. Izgubil je eno samo partijo in tri igre je remiziral.

Turnir je pokazal, da imamo zelo nadarjene mlade igralce, ki bodo lahko dosegli še lepe rezultate če bodo imeli za to ustrezne pogoje. Nalogo, da bi do tega prišlo pa si je zadala Slovenska športna zveza, ki bo po svojih močeh pomagala kjer koli je to mogoče. Seveda pa pot do uspeha v največji meri odvisi od vsakega posameznika, ki naj dane možnosti tudi primerno izkoristi. Por do uspeha vodi le drug z drugim in ne eden proti drugemu.

Z veseljem lahko ugotavljamo, da so na tej poti že naši mladinci Schellander, Polanšek, Kupper Samo in drugi. Eden prvih sadov pa je bil ravno ta naš turnir pri Šoštarju.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na občni zbor, ki bo v
soboto 7. januarja 1978 ob
17. uri pri Šoštarju v Globas-
nici.

Odbor

Slovensko planinsko društvo
v Celovcu vabi na

SKIOPTIČNO PREDAVANJE
z naslovom
„Sanje starega lovca“

v petek 13. januarja 1978 ob
19. uri v dijaškem domu SSD
v Celovcu, Tarviser Strafe 16

Vsi prisrčno vabljeni!

DOM V TINJAH VABI NA

- **KUHARSKI TEČAJ** — od ponedeljka 9. januarja ob 9. uri do torka 10. januarja ob 9. uri
- **TEČAJ ZA KMETICE IN KMETE** — v četrtek 12. januarja ob 9. do 15. ure. Predavatelj: dipl. inž. dr. Franc Gröblacher in Blaž Singer
- **VEČERNI SEMINAR** — v petek 13. januarja ob 19.30 uri. Predatelj: asistent dr. Erik Prunč
- **TEČAJ ZA ČEBELARJE** — v soboto 14. januarja ob 9. do 17. ure. Predavatelj: dipl. inž. Matjež Krasnik in žpk. Tomaž Holmar
- **LITERARNI SEMINAR** — v soboto 21. januarja ob 14.30 do 17. ure. Predavatelj: prof. dr. Jože Lukan
- **SREČANJE SLOVENSKE IN NEMŠKE MLADINE** — v ponedeljek 23. januarja ob 19. uri. Prireditelj: Dom v Tinjah in Krastowitz

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Smučarski tečaj Slovenske športne zveze

Slovenska športna zveza na Koroškem (prej Slovenska fizikultura zveza) bo v zimskih semestralnih počitnicah kot že v prejšnjih letih pripravila za svoje člane in ljubitelje slovenskega športa na Koroškem enotedenski smučarski tečaj, ki bo v času od nedelje 12. februarja do sobote 18. februarja 1978 v zimskošportnem središču na Voglu (1540 m nm. v.), kjer se nahajajo smučišča z mnogimi vlečnicami in sedežnicami.

Za ceno 260.— ND na dan bodo udeleženci smučarskega tečaja koristili paket, ki vključuje polni penzion, prevoz s ski-busom od hotela do spodnje postaje gondolske žičnice in nazaj, neomejeno uporabo gondolske žičnice in vseh ostalih žičnic in vlečnic na Voglu, zavarovanje in turistično takso, poleg tega pa dopoldan še smučarsko šolo pod strokovnim vodstvom. Tečajniki bodo stanovali v hotelu „Bellevue“ in dependansi „Savici“, ki sta v neposredni bližini. Število tečajnikov je omejeno na 50, rezervirane pa so dvoposteljne sobe in nekaj troposteljnih sob, vse s prho in WC.

Z doplačilom 10.— ND bodo tečajniki lahko dobili kosilo v Ski hotelu ali brunarici Burji na Voglu, tako da se v tem primeru ne bo treba vrniti na kosilo v hotel ob Bohinjskem jezeru.

Interesenti bodo torej za ceno 1560.— ND (izključno morebitno kosilo na Voglu) 6 dni polno oskrbovani, uživali bodo lepote zimskogorskega sveta ter imeli pod strokovnim vodstvom izkušenih strokovnjakov za telesno vzgojo in posebej za alpsko smučanje pouk v smučanju.

Interesenti naj se prijavijo najkasneje do 13. januarja 1978 tako, da prenakazujejo na konto Slovenske športne zveze (2911) pri Posojilnici Celovec (4478.030) prijavnino v znesku 400.— šilingov. Prenakazani znesek se bo pri plačilu upošteval. V primeru brezvrznočne odsotnosti prijavljenca bo znesek zapadel. Prijavitelji bodo po 13. januarju prejeli podrobne informacije glede prihoda v Bohinj, smučarskega tekmovanja ipd.